

Arbejdsskader blandt FOAs medlemmer

2009-2014

Indhold

Resumé	3
Om undersøgelsen	8
Udviklingen i anmeldte arbejdsskader	10
Udviklingen i anerkendelsesprocenten for arbejdsskader	13
Ulykker blandt FOAs medlemmer	15
Erhvervssygdomme blandt FOAs medlemmer	20
Erstatninger	29
Køn og arbejdsskader	34
Sektorer, faggrupper og arbejdsskader	39
Bilag	42

Politisk ansvarlig: Inger Bolwinkel
Redaktion: Cæcilie Saul, Katrine Bonde
Nielsen og Christoffer Cappelen
Juridisk ansvarlig: Marlene Hother Gjedde
Produktion: Grafisk Team og FOAs trykkeri

KAArbejdsskader_High_1406-2016

Arbejdsskader blandt FOAs medlemmer

2009-2014

1. Resumé

I 2014 anmeldte medlemmer af FOA 4.082 arbejdsskader. Antallet af arbejdsskadeanmeldelser har været nogenlunde konstant de sidste år. Nogle arbejdsskader er dog blevet hyppigere, mens andre anmeldes mindre end tidligere. Det er samtidig generelt blevet sværere at få anerkendt arbejdsskader uanset type.

1.1 Udviklingen i anmeldte arbejdsskader blandt FOAs medlemmer

Antallet af arbejdsskader har været nogenlunde stabilt i perioden 2009-2014, men der er alligevel sket mange ændringer i sammensætningen af typerne af de anmeldte arbejdsskader. Eksempelvis har antallet af ulykker været faldende, mens antallet af erhvervssygdomme er steget, og siden 2012 har erhvervssygdomme været den hyppigste arbejdsskade blandt FOAs medlemmer. Stigningen i erhvervssygdomme skyldes især en kraftig stigning i antallet af arbejdsskader af typen psykiske sygdomme.

Ulykker udgør i dag lidt under halvdelen af alle arbejdsskader anmeldt af FOAs medlemmer. Den hyppigste årsag til arbejdsulykker blandt FOAs medlemmer er overbelastningsskader, der udgør 40 procent af alle ulykker blandt FOA-medlemmer. Den næsthypigste årsag er fald eller styrt, der udgør 22 procent.

Størstedelen af de anmeldte erhvervssygdomme er sygdomme i bevægeapparatet, der tæller 41 procent af alle erhvervssygdomme. Selvom sygdomme i bevægeapparatet er steget svagt siden 2010, udgør denne gruppe i dag en mindre andel af de anmeldte erhvervssygdomme. Derimod udgør psykiske sygdomme – den næsthypigste erhvervssygdom – en stadig større andel af de anmeldte erhvervssygdomme. I perioden 2009-2014 er psykiske således gået fra at udgøre en andel på 21 procent til at udgøre en andel på 36 procent.

1.2 Lavere anerkendelsesprocenter for FOA-medlemmer end arbejdsstyrken generelt

FOAs medlemmer får generelt anerkendt færre arbejdsskader end arbejdsstyrken generelt. I 2013 fik FOAs medlemmer anerkendt 36 procent af alle anmeldte arbejdsskader, mens arbejdsstyrken generelt fik anerkendt 41 procent af alle arbejdsskader. I gennemsnit har anerkendelsesprocenten for FOAs

medlemmer i perioden 2009-2014 været 5 procentpoint lavere end anerkendelsesprocenten for den samlede arbejdsstyrke. Erhvervssygdomme er generelt sværere at få anerkendt end ulykker.

Den lavere anerkendelsesprocent for FOA-medlemmer kan blandt andet skyldes, at der er forskel på sagssammensætningen. FOAs medlemmer oplever f.eks markant flere overbelastningsskader end arbejdsstyrken generelt, ligesom psykiske sygdomme forekommer oftere blandt FOAs medlemmer. Det er samtidig nogle af de typer, der er svære at få anerkendt som arbejdsskade, hvorfor anerkendelsesprocenten i gennemsnit vil være lavere for FOAs medlemmer.

Der er imidlertid også forskelle i anerkendelsesprocenten mellem FOA-medlemmer og arbejdsstyrken generelt inden for de enkelte ulykker og erhvervssygdomme. Eksempelvis bliver kræftsygdomme anerkendt i 36 procent af tilfældene i den samlede arbejdsstyrke, men kun i 20 procent af tilfældene blandt FOAs medlemmer. Armsygdomme, der udgør hver tiende erhvervssygdom, har en anerkendelsesprocent på 14 procent for arbejdsstyrken generelt og 6 procent for FOAs medlemmer. Det skal retfærdigvis nævnes, at nogle ulykker og erhvervssygdomme også anerkendes oftere for FOAs medlemmer (f.eks hudsygdomme og rygsygdomme). Den generelle tendens er dog, at FOAs medlemmer, uanset om der er tale om ulykker eller erhvervssygdomme, og uanset hvilken årsag der ligger bag, har sværere ved at få anerkendt deres arbejdsskader.

Det er endvidere generelt blevet sværere at få anerkendt en arbejdsskade, både for FOAs medlemmer og arbejdsstyrken generelt. Fra 2010 til 2013 er anerkendelsesprocenten faldet med 20 procentpoint. Både for erhvervssygdomme og ulykker er det blevet sværere at få anerkendt arbejdsskader. Samtidig er anerkendelsesprocenten for FOAs medlemmer faldet mere end for arbejdsstyrken generelt. Den faldende anerkendelsesprocent såvel som det større fald blandt FOAs medlemmer skyldes blandt andet en højesteretsdom fra 2013 (U2014.452H), hvorefter man ikke længere vil anerkende skader, der har karakter af forbigående smerter, som må forventes at gå over af sig selv (medmindre behandlingen kræver lægeligt indgreb).

Højesteretsdom af 8. november 2013 (U2014.452H)

Sagen omhandlede spørgsmålet om, hvorvidt en rygskade påført en lærer skulle anerkendes efter arbejdsskadeloven, når hun også før den beskrevne hændelse havde fået diagnosticeret en kronisk ryglidelse. Højesteret afviste, at der var tale om en personskade, som kunne føre til erstatning efter loven, og begrundede dette med, at det ikke var bevist, at der ved hændelsen var påført hende en forværring af hendes forudbestående ryglidelse, som i sig selv kunne føre til, at hun var påført en personskade, som efter loven kunne give hende ret til erstatning.

Højesterets præmisser i sagen var også generelle, idet man heri opstillede krav om, at såfremt en personskade skulle kunne anerkendes efter loven, skulle der være dokumentation for, at skaden også vil give skadelidte ret til ydelser efter loven. Med andre ord skal der være en bagatelgrænse for hvilke skader, der kan anerkendes efter loven. Denne betingelse har aldrig tidligere været gældende ret, hvorfor der altid har været en del skadelidte, som fik anerkendt deres skade, men ikke fik erstatning. Dette har efterfølgende ført til, at Ankestyrelsen, som sætter praksis på området i forhold til begge arbejdsskademyndigheder, har udsendt to principafgørelse henholdsvis (PA 33-14 og PA 36-14).

FOAs vurdering af dommen og dens konsekvenser:

Følgen af højesteretsdommen samt de to afgørelse fra Ankestyrelsen er, at man ikke længere vil anerkende skader i form af forbigående smerter, der må forventes at gå over af sig selv. Undtagelsen herfra er dog, hvis skaden – uanset, at den er forbigående – har krævet et lægeligt indgreb.

Konsekvenserne af denne skærpede fortolkning af loven har allerede i perioden 4. kvartal 2013 – 4. kvartal 2014 ført til et betydeligt fald på næsten 25 procentpoint i anerkendelsesprocenten (i den samlede arbejdsstyrke). For skader i form af forstuvning, forvridning eller forstrækning er anerkendelsesprocenten faldet voldsomt fra 71 procent til blot 44 procent. For bløddelsskader er tallet faldet fra 74 procent til 51 procent for den samlede arbejdsstyrke. Da disse skadetyper udgør en betydelig andel af skaderne blandt FOAs medlemmer, vil denne praksisændring også føre til et betydeligt fald i anerkendelsesprocenten for FOAs medlemmer. Af Arbejdsskadestyrelsens seneste nøgletal fra september 2015 fremgår endvidere, at prognosen for den generelle anerkendelsesprocent fremadrettet vil være, at 65 procent af alle anmeldte ulykker og erhvervssygdomme vil blive afvist som omfattet af loven. Dette er klart i strid med lovgivers intention, da loven blev ændret i 2004. Med ændringen af ulykkesdefinitionen i lovens § 5, var der tale om en væsentlig lempelse af bevisbyrden for de skadelidte, som ifølge lovgiver skulle føre til, at 75 procent af alle anmeldte ulykker skulle anerkendes.

1.3 Erstatninger

FOAs medlemmer får i gennemsnit udbetalt 99.564 kroner pr. anerkendt ulykke og 161.219 kroner pr. anerkendt erhvervssygdom. Til sammenligning er den gennemsnitlige erstatning i den samlede arbejdsstyrke hhv. 127.618 kroner og 218.873 kroner. Den lavere erstatning til FOAs medlemmer genfindes også inden for de enkelte typer ulykker og erhvervssygdomme. Eksempelvis modtager et medlem af FOA i gennemsnit 116.035 kroner i erstatning for overbelastningsskader, mens arbejdsstyrken generelt modtager erstatninger på 138.145 kroner i gennemsnit.

Forskellen skyldes blandt andet, at lønniveauet afspejles i erstatningerne. Samtidig er der mange af FOAs medlemmer, der arbejder deltid, hvilket også kan resultere i et lavere erstatningsbeløb. Denne regel er dog blevet lempet ved to højesteretsdomme fra 2010 (U2010.2835H og U2010.2843H). Højesteret fastslog her, at såfremt deltidsbeskæftigelsen er af midlertidig karakter, skal årslønnen opreguleres til fuldtid. Det betyder, at en del FOA-medlemmer vil få nemmere ved at få erstatning som

fuldtidsbeskæftiget, og der er i samme periode også sket en reduktion i forskellen mellem FOAs medlemmer og arbejdsstyrken generelt.

Erstatningsudbetalingerne har generelt været faldende i perioden 2009-2014, både for FOA og arbejdsstyrken generelt. Det skyldes for det første, at erstatninger typisk først afgøres 2-4 år efter uheldstidspunktet. For det andet kan det skyldes, at der er sket en betydelig stigning i antallet af midlertidige erstatninger, hvilket betyder, at de skadelidte modtager mindre summer i længere perioder, før der træffes en afgørelse om det endelige erhvervsevnetab.

I gennemsnit er der blevet udbetalt 224 mio. kroner om året i erstatninger til FOAs medlemmer. Hvis alle arbejdsskader kunne undgås, ville det svare til 623 ekstra fuldtidsansatte til f.eks ældrepleje og børnepasning.

Højesteretsdommene 2010 (U2010.2835H og U2010.2843H)

De to højesteretsdomme førte begge til, at det blev nemmere at få forhøjet årslønninger, som blev lagt til grund ved vurdering af erhvervsevnetab for folk, der på uheldstidspunktet var på deltid.

Højesteret fastslog, at såfremt deltidsbeskæftigelsen var at betragte som midlertidig, og skadelidtes erhvervsevne ikke af andre årsager var begrænset før uheldet skulle årslønnen svarende til værdien af skadelidtes arbejdskraft opreguleres til fuldtidsbeskæftigelse.

De to domme har ført til en betydelig stigning i erstatningsudbetalinger for især FOA-medlemmer, hvor mange arbejder i deltidjobs.

1.4 Køn og arbejdsskader

Kvinder og mænd anmelder generelt lige mange ulykker og erhvervssygdomme. Der er imidlertid stor forskel i, hvilke typer ulykker og erhvervssygdomme, der anmeldes. Overbelastningsskader udgør f.eks. 41 procent af alle ulykker hos kvinder, mens de udgør 34 procent blandt mænd. Omvendt udgør høresygdomme 10 procent af de anmeldte erhvervssygdomme hos mænd, mens de kun udgør 1 procent af de anmeldte erhvervssygdomme hos kvindelige medlemmer.

Mænd har generelt lettere ved at få anerkendt arbejdsskader. 73 procent af alle ulykker hos mænd anerkendes, mens det kun gælder 69 procent af ulykker anmeldt af kvinder. For erhvervssygdomme er den gennemsnitlige anerkendelsesprocent den samme for mænd og kvinder, men ser man nærmere på de enkelte erhvervssygdomme, er der dog også her store forskelle. Eksempelvis anerkendes kun 3 procent af psykiske sygdomme anmeldt af kvinder, mens 9 procent anerkendes, når sygdommen anmeldes af mænd.

En del af forskellen kan forklares med forskelle i jobfunktioner, arbejdsopgaver og skadetyper, men der er dog også forskelle i anerkendelsesprocenten inden for samme ulykkestype eller erhvervssygdom. Nyere forskning har imidlertid også vist, at selvom man tager højde for forskellige jobs, forskellige

arbejdsopgaver og forskellige skader, er der en uforklarlig forskel på mænd og kvinders anerkendelsesprocent¹.

1.5 Arbejdsskader i FOAs sektorer og faggrupper

Imellem FOAs fire sektorer er der stor forskel i fordelingen af arbejdsskadetype. I Kost- og Servicesektoren er størstedelen (63 procent) af de anmeldte arbejdsskader erhvervssygdomme, mens ulykker udgør flertallet af anmeldelser i Teknik- og Servicesektoren. I Pædagogisk Sektor anmeldes der ca. lige mange ulykker og erhvervssygdomme, og i Social- og Sundhedssektoren anmeldes lidt over halvdelen (54 %) af arbejdsskaderne som ulykker.

De fire sektorer i FOA har også forskellige anerkendelsesprocenter. Teknik- og Servicesektoren har eksempelvis en anerkendelsesprocent på 74 procent for ulykker, hvilket er den højeste, mens de andre sektorer ligger på 68-69 procent. Omvendt er anerkendelsesprocenten for erhvervssygdomme blandt de laveste for Teknik- og Servicesektoren, mens den er højest i Social- og Sundhedssektoren. Igen kan en del af denne forskel skyldes forskellige arbejdsopgaver og forskellige skadetyper. Derudover kan det også skyldes en ulige kønsfordeling. Kvinder udgør eksempelvis størstedelen af medlemmerne i Social – og Sundhedssektoren, mens størstedelen af FOAs mandlige medlemmer arbejder i Teknik- og Servicesektoren. Da kvinder, af ukendte årsager, generelt har sværere ved at få anerkendt ulykker end mænd vil det også betyde, at flere ulykker anerkendes i Teknik- og Servicesektoren (74 procent) end i Social- og Sundhedssektoren (69 procent).

Andre domme af relevans for udviklingen på arbejdsskadeområdet

I perioden 2009-2014 har der været flere domstolsafgørelser, der har vist, at arbejdsskademyndighederne har forvaltet arbejdsskadeloven indskrænkende og til ugunst for de skadelidte. En højesteretsdom fra april 2009 (U2009.1869H) ændrede eksempelvis fortolkningen af reglerne omkring bevisbyrden ved genoptagelse, hvilket førte til en lempelse. Med dommen blev det lettere at få tidligere afgørelse om mén og erhvervsevnetab genoptaget, når der var indtrådt ændringer eller forværring af forhold, såfremt disse var indtrådt inden for 5 år fra den seneste afgørelse i sagen. Afgørelsen førte til en betydelig stigning i antallet af genoptagelsessager med heraf følgende stigning i udbetalinger.

Senest har der været afsagt et par afgørelse i henholdsvis lands- og byret (Vestre Landsretsdom af 24. november 2015 og Retten i Viborg af 6. januar 2016). Disse afgørelser vidner om, at arbejdsskademyndighederne har tolket reglerne om forelæggelse af psykiske sygdomme for Erhvervssygdomsudvalget for restriktivt, hvorfor der på dette område må forventes en stigning i genoptagelser og udbetalinger fremadrettet.

¹ Ugebrevet A4 (25. okt. 2012). *Mænd arbejdsskader anerkendes mere end kvinders*. http://www.ugebreveta4.dk/maends-arbejdsskader-ankendes-mere-end-kvindes_14221.aspx

2. Om undersøgelsen

FOA har gennemført en undersøgelse af arbejdsskader blandt FOAs medlemmer i perioden 2009-2014. Formålet med denne undersøgelse er at:

- undersøge antallet og typen af anmeldte arbejdsskader blandt FOAs medlemmer i perioden 2009-2014, samt at undersøge hvor mange, der får anerkendt anmeldte arbejdsskade.
- undersøge, hvilke typer arbejdsskader FOAs medlemmer oftest anmelder, og hvilke typer af arbejdsskader, der er sværest at få anerkendt.
- se nærmere på psykiske sygdomme, og hvilke diagnoser, der ligger bag denne type arbejdsskade.
- undersøge, hvad FOAs medlemmer får i erstatning for anerkendte arbejdsskader, og sammenligne dette med den øvrige arbejdsstyrke.
- undersøge, om der er kønsforskelle og sektorforskelle i sammensætningen af arbejdsskader og antallet af anerkendte arbejdsskader.

Arbejdsskader er en fællesbetegnelse, der dækker over både *arbejdsulykker* og *erhvervssygdomme*. En arbejdsulykke er en fysisk eller psykisk skade, som opstår efter en hændelse eller en påvirkning, der er sket pludseligt eller inden for 5 dage. En erhvervssygdom er derimod en sygdom eller lidelse, der er opstået efter længere tids påvirkning fra arbejdet eller de forhold, arbejdet er foregået under. På trods af denne skelnen, kan det dog i nogle tilfælde være vanskeligt at trække en skarp grænse mellem, hvornår en arbejdsskade bør karakteriseres som ulykke eller som erhvervssygdom.

FOA har tidligere gennemført tilsvarende undersøgelsen af arbejdsskader blandt medlemmer. I 2012 udgav FOA en undersøgelse for perioden 2006-2011², og i 2011 en undersøgelse, der dækkede perioden 2000-2009³.

2.1 Metode

Analyserne der ligger til grund for nærværende rapport er foretaget via en samkørsel mellem FOAs medlemsregister i perioden 2009-2014 og Arbejdsskadestyrelsens (ASK) register for samme periode. I modsætning til tidligere FOA-undersøgelser af arbejdsskader, er der denne gang kun foretaget en opgørelse af medlemmer, der har været erhvervsaktive eller elever i perioden 2009-2014. Alle personer, der har været erhvervsaktive medlemmer af FOA i perioden indgår således i undersøgelsen. Et medlem kan godt have anmeldt flere arbejdsskader i perioden og dermed også optræde mere end én gang i opgørelsen.

² <http://www.foa.dk/~media/Faelles/PDF/Rapporter-undersoegelser/2012/Arbejdsskader20062011pdf.ashx>

³ <http://www.foa.dk/~media/Faelles/PDF/Rapporter-undersoegelser/2011/Arbejdsskader%20blandt%20FOAs%20medlemmer%202000-2009pdf.ashx>

Til forskel fra tidligere samkøringer har Arbejdsskadestyrelsen ikke fået data på, om det enkelte medlem var medlem i alle eller kun nogle år i perioden. Det betyder, at der kan være tilfælde, hvor personen ikke har været medlem af FOA, da deres arbejdsulykke indtraf, men vedkommende kommer alligevel med i FOAs statistik, fordi vedkommende var medlem af FOA før eller efter arbejdsskaden. Det forventes dog, at denne usikkerhed er relativt lille, og derfor ikke vil påvirke konklusionerne i rapporten væsentligt. For erhvervssygdomme er dette et mindre problem, da der i forvejen ikke er samme krav om medlemskab samme år, fordi erhvervssygdomme ofte anmeldes med en vis forsinkelse – f.eks efter man har forladt arbejdsmarkedet på grund af sygdom og derfor meldt sig ud af FOA.

2.2 Datasikkerhed og tidsserier i arbejdsskadestatistikker

I analyser af tidsserier i arbejdsskadestatistikker bør man være opmærksom på en række forhold, da statistikkerne er behæftet med tidsforskydninger. For arbejdsulykker skal man være opmærksom på, at der går tid fra ulykken sker, til den bliver anmeldt til Arbejdsskadestyrelsen. F.eks skal ulykken først anmeldes til forsikringselskabet, der efter egen sagsbehandling skal videresende sagen til ASK. Ulykker anmeldes derfor ikke altid i selve skadeåret (der er dog en forældelsesfrist på 1 år), og antallet af anmeldelser i 2014 kan derfor principielt ikke betragtes som endeligt, da det ved opgørelsestidspunkter stadig var muligt at anmelde ulykker for 2014.

For erhvervssygdomme er skadedatoen defineret som anmeldedatoen, og der kan derfor ikke som udgangspunkt anmeldes sager for tidligere år. Med andre ord bør antallet af anmeldelser af erhvervssygdomme være endeligt.

Nogle arbejdsskader tager mange år at sagsbehandle. Arbejdsskadestyrelsen sagsbehandler løbende anmeldte skader, og en del sager fra 2013 og 2014 er endnu ikke færdigbehandlet. I 2015 havde ASK en gennemsnitlig sagsbehandlingstid på 8 måneder og i 2016 forventes den at stige til 10-12 måneder⁴. Især sager om erhvervsevnetab tager lang tid. Her er den forventede sagsbehandlingstid for 2015 mere end to år. Den lange sagsbehandlingstid kan have betydning for anerkendelsesprocenten og erstatningssummerne. For det første kan der forventes en vis korrektion af anerkendelsesprocenten for de seneste år, efterhånden som flere sager færdigbehandles - blandt andet fordi afviser sager i gennemsnit færdigbehandles hurtigere end anerkendte arbejdsskadeanmeldelser. For det andet betyder det, at opgørelsen over erstatningsudgifter (som typisk tilkendes 2-4 år efter skaden er sket), må forventes at stige i takt med, at flere sager afgøres.

På grund af denne tidsforskydning og usikkerhed, vil det ikke altid være hensigtsmæssigt at sammenligne med de seneste tal, selvom de foreligger og præsenteres i rapporten. Det skyldes, at variationer over tid skal kunne forklares med reelle udviklinger fremfor med usikkerheder i datagrundlaget på grund af tidsforskydninger.

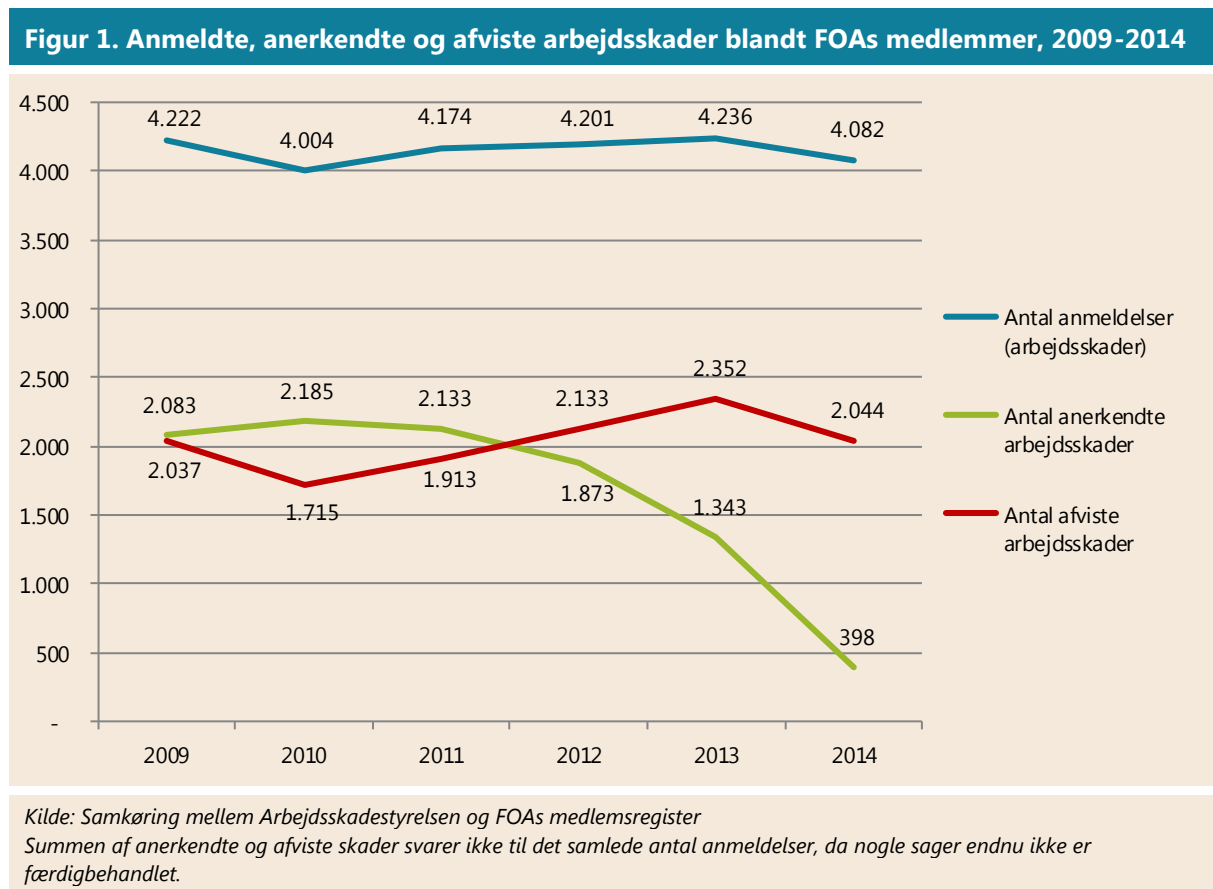
⁴ Arbejdsskadestyrelsen (2016). <http://www.ask.dk/da/Arbejdsskader/Saadan-forlober-en-skadesag/Sagsbehandlingstider.aspx>

3. Udviklingen i anmeldte arbejdsskader

Figur 1 viser udviklingen i anmeldte, anerkendte og afviste arbejdsskader blandt FOAs medlemmer i perioden 2009-2014. Antallet af arbejdsskadeanmeldelser har i denne periode ligget relativt stabilt med 4.222 anmeldelser i 2009 og 4.082 i 2014.

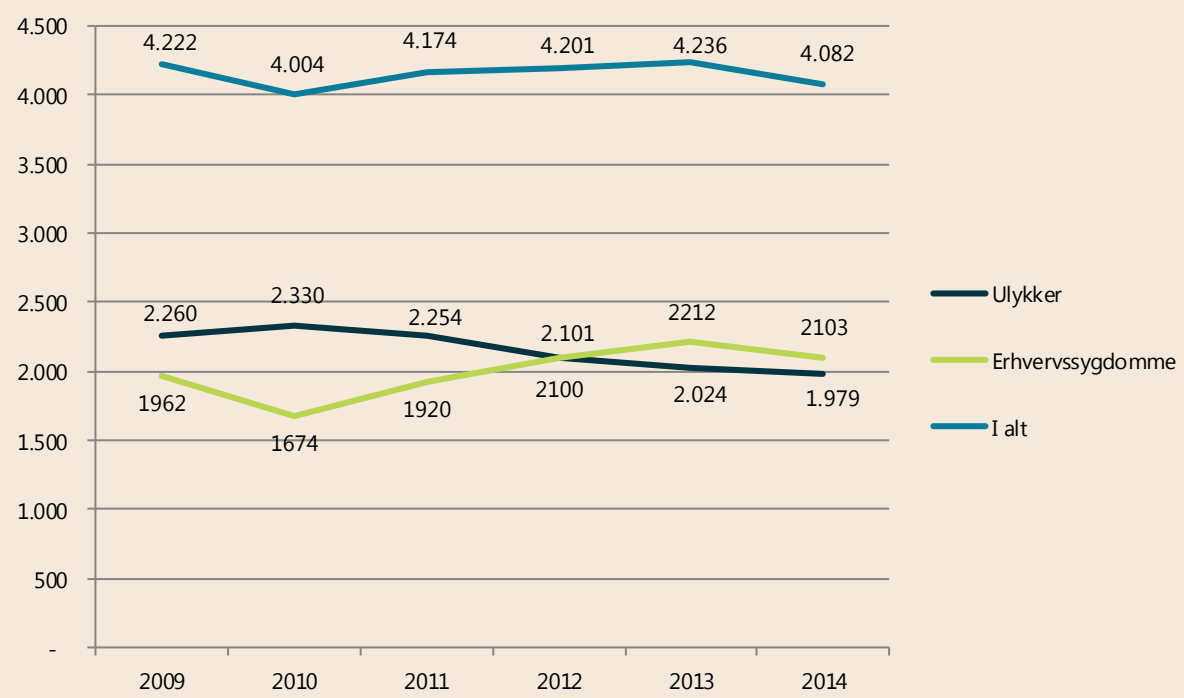
Antallet af afviste arbejdsskader blandt FOAs medlemmer har siden 2010 været stigende. Efter at have oplevet et fald fra 2.037 til 1.715 afviste anmeldelser fra 2009 til 2010, er antallet steget med 37 procent fra 2010 til 2013. Tallet for 2014 forventes fortsat at stige yderligere, da ikke alle sager er færdigbehandlede på nuværende tidspunkt.

Samtidig er antallet af anerkendte anmeldelser faldet siden 2010, hvilket stemmer overens med et stabilt niveau af anmeldelser og et stigende antal afviste. Fra 2010 til 2013 er antallet af anerkendte anmeldelser faldet fra 2.185 til 1.434, hvilket svarer til et fald på 38 procent. Forskellen mellem antal afviste og anerkendte arbejdsskader har siden 2011/2012 været stigende, hvilket blandt andet skyldes, at ikke alle sager for de seneste år er færdigbehandlet. Udviklingen i anerkendelsesprocenten behandles nærmere i afsnit 4.

Figur 2 viser udviklingen i antallet af anmeldte arbejdsskader blandt FOAs medlemmer fordelt på de to typer af arbejdsskader: ulykker og erhvervssygdomme.

Figur 2. Antal anmeldte arbejdsskader blandt FOAs medlemmer, 2009-2014. Fordelt på ulykker og erhvervssygdomme.

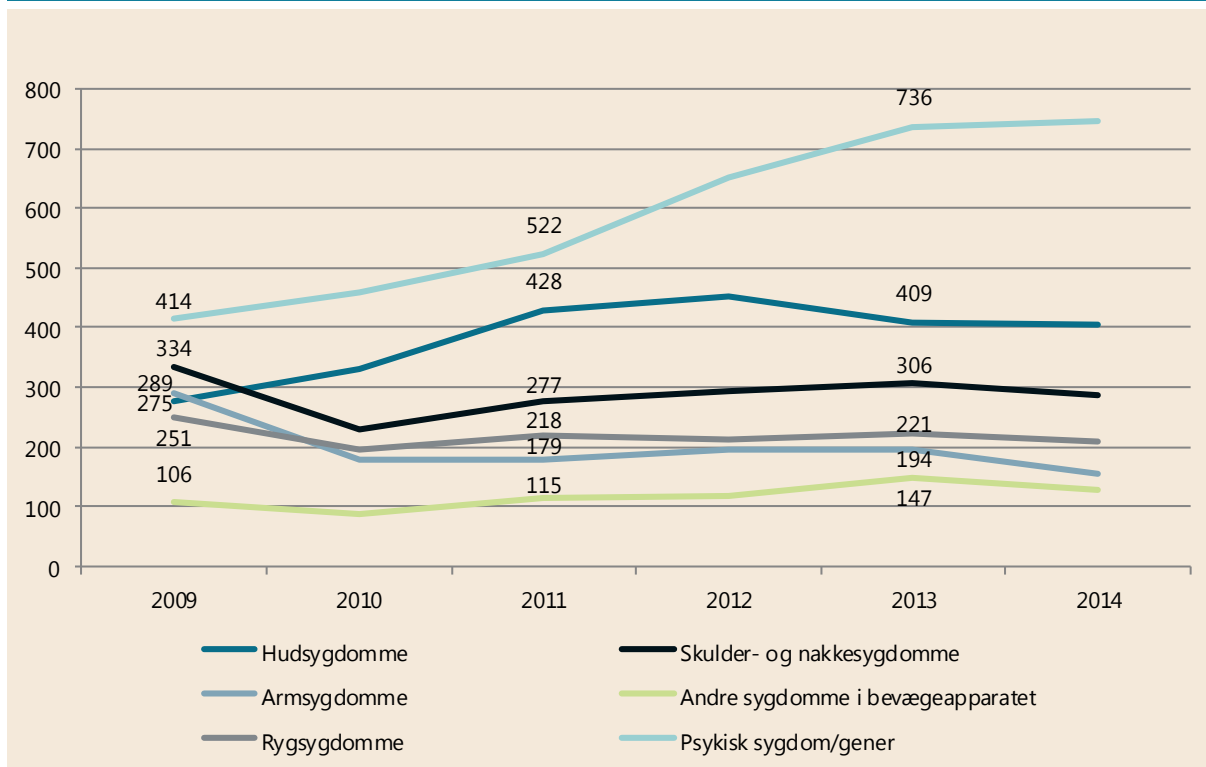

Kilde: Samkøring mellem Arbejdsskadestyrelsen og FOAs medlemsregister

Fra 2009 til 2012 har ulykker været den hyppigste arbejdsskadetype. Den har dog været svagt faldende i hele perioden fra 2010-2014, og siden 2012 er erhvervssygdomme den hyppigst anmeldte arbejdsskade blandt FOA-medlemmer. Efter et fald i 2010 er antallet af anmeldte erhvervssygdomme steget med 25 procent frem mod 2014. Stigningen i erhvervssygdomme skyldes især en stigning i antallet af anmeldte psykiske sygdomme, hvilket fremgår af figur 3 (næste side). Fra 2009 til 2014 er antallet af psykiske sygdomme steget fra 414 til 747, svarende til en stigning på 80 procent. Hudsygdomme er steget med omkring 40 procent i samme periode, mens antallet sygdomme i bevægeapparatet har været relativt konstant siden 2010 (figur 3 næste side). Udviklingen i psykiske sygdomme og andre erhvervssygdomme behandles nærmere i afsnit 6.

Udviklingen i arbejdsskadeanmeldelser blandt FOAs medlemmer er nogenlunde den samme som udviklingen i arbejdsstyrken generelt (figur ikke vist). Også her har det samlede antal anmeldelser været relativt stabilt. I 2009 blev der anmeldt 36.896 arbejdsskader i den samlede arbejdsstyrke, og i 2014 var tallet 37.811 (en stigning på 4 procent). Tilsvarende har antallet af ulykker været svagt faldende i hele perioden fra 19.089 i 2009 til 16.893 i 2014, mens antallet af erhvervssygdomme er steget med 26 procent fra 2010 til 2014 (16.577 til 20.918) og i dag er den hyppigste arbejdsskade.

Figur 3. Udviklingen i antal anmeldte erhvervs sygdomme fordelt på udvalgte diagnoser, 2009-2014

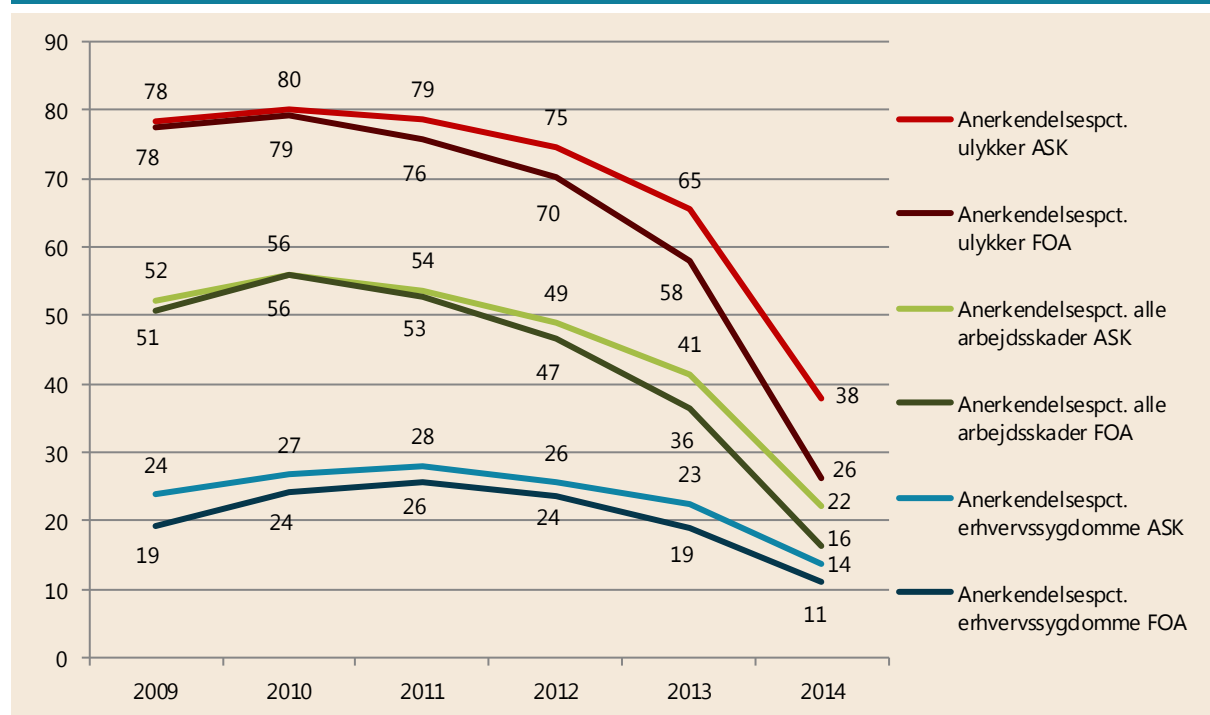
Kilde: Samkøring mellem Arbejdsskadestyrelsen og FOAs medlemsregister

4. Udviklingen i anerkendelsesprocenten for arbejdsskader

Anerkendelsesprocenten er den andel af anmeldte arbejdsskader, der anerkendes. Den beregnes som antallet af anerkendte arbejdsskader delt med antallet af anerkendte og af afviste sager. Dermed indgår henlagte sager og sager under behandling ikke i beregningen af anerkendelsesprocenten. Som tidligere nævnt, er der en vis tidsforskydning mellem, hvornår en arbejdsskade anmeldes, og hvornår den færdigbehandles. Det er derfor muligt, at der vil ske en vis korrektion af tallene for 2014 i takt med, at flere sager færdigbehandles.

Figur 4 viser udviklingen i anerkendelsesprocenten blandt FOAs medlemmer i perioden 2009-2014 – både for samtlige arbejdsskader (blå kurve) og fordelt på ulykker (grøn kurve) og erhvervssygdomme (sort kurve). Efter en mindre stigning i 2010 er den samlede anerkendelsesprocent faldet fra 56 procent i 2010 til 36,3 procent i 2013 (et fald på 35 procent). Den samme udvikling ses også for både ulykker og erhvervssygdomme.

Figur 4. Anerkendelsesprocenter for arbejdsskader, ulykker og erhvervssygdomme blandt FOAs medlemmer og arbejdsstyrken generelt (ASK), 2009-2014

Kilde: Samkøring mellem Arbejdsskadestyrelsen og FOAs medlemsregister

Der er altså umiddelbart en tendens til, at FOAs medlemmer har fået sværere ved at få anerkendt deres arbejdsskader. Anerkendelsesprocenten for ulykker er faldet med 27 procent i perioden 2010-2013, mens anerkendelsesprocenten for erhvervssygdomme er faldet med 21 procent. Sammenlignet

med udviklingen i den seneste opgørelse for perioden 2006-2011⁵, hvor anerkendelsesprocenten var relativt stabil tyder det på, at der er tale om en reel nedadgående udvikling i anerkendelsesprocenten. Også selvom tallene for 2014 kan forventes at blive justeret i takt med at sager færdigbehandles.

Figur 4 viser også, at anerkendelsesprocenten for ulykker er væsentligt højere end for erhvervssygdomme. I 2009 var anerkendelsesprocenten for ulykker 77,6, mens kun 19,3 procent af anmeldte erhvervssygdomme blev anerkendt. For hele perioden 2009-2014 har anerkendelsesprocenten for ulykker i gennemsnit været 44 procentpoint højere end anerkendelsesprocenten for erhvervssygdomme. Det fremgår ligeledes af figur 4, at udviklingen i anerkendelsesprocenten for FOAs medlemmer følger den generelle udvikling i arbejdsstyrken (ASK). Både den samlede anerkendelsesprocent og anerkendelsesprocenten for hhv. ulykker og erhvervssygdomme har været faldende frem mod 2014 – med det forbehold, at ikke alle sager fra de seneste år er færdigbehandlet.

Figuren viser også, at selvom udviklingen har været den samme, får FOAs medlemmer generelt anerkendt færre arbejdsskader end arbejdsstyrken generelt. I perioden 2009-2014 var den samlede anerkendelsesprocent i gennemsnit 5 procentpoint lavere for FOAs medlemmer. Der er endvidere en tendens til, at denne forskel bliver større. I 2010 var der eksempelvis ingen forskel i den samlede anerkendelsesprocent, mens FOAs medlemmer i 2014 har en anerkendelsesprocent, der er 6 procentpoint lavere. Det betyder med andre ord, at FOAs medlemmer får anerkendt stadigt færre arbejdsskader sammenlignet med arbejdsstyrken generelt.

Både det generelle fald i anerkendelsesprocenten for både FOAs medlemmer og arbejdsstyrken generelt, samt den stigende forskel mellem de to grupper, kan blandt andet skyldes en højesteretsdom fra november 2013 (U2014.452H) samt to efterfølgende principafgørelser i Ankestyrelsen (PA 33-14 og PA36-14), som har ført til en markant skærpelse af kravene til at få anerkendt skader. Denne praksisændring betyder, at man ikke længere vil anerkende skader i form af forbigående smerter, der må forventes at gå over af sig selv. På bare 12 måneder (4. kvartal 2013 til 4. kvartal 2014) faldt anerkendelsesprocenten for ulykker fra 76 til 53, og for forstuvninger, forvridninger og forstrækninger, der især er ramt af højesteretsdommen, er anerkendelsesprocenten faldet fra 71 til 44 på 12 måneder⁶. I Arbejdsskadestyrelsens prognose fra september 2015 forventes den samlede anerkendelsesprocent ligeledes at falde – som følge af denne praksisændring – til 65 procent⁷, hvilket ligger under det hidtidige niveau, og under det intenderede niveau på 75 procent i den seneste lovændring fra 2004.

De arbejdsulykker, der især er og vil være ramt af denne praksisændring er blandt andet forstuvninger, forvridninger og forstrækninger – skader som ofte rammer FOA-medlemmer, som derfor også særligt er påvirket af den nye praksis. Derudover skyldes forskellen mellem FOAs medlemmer og arbejdsstyrken også, at der generelt er forskel på sags sammensætningen, dvs. at FOAs medlemmer i højere grad bliver ramt af arbejdsskader, hvor anerkendelsesprocenten er lavere. Dette behandles yderligere i de næste afsnit.

⁵ FOA (2012) "Arbejdsskader blandt FOAs medlemmer, 2006-2011". <http://www.foa.dk/~media/Faelles/PDF/Rapporter-undersoegelser/2012/Arbejdsskader20062011.pdf.ashx>

⁶ Arbejdsskadestyrelsen (2015). Særtræk foretaget for FOA

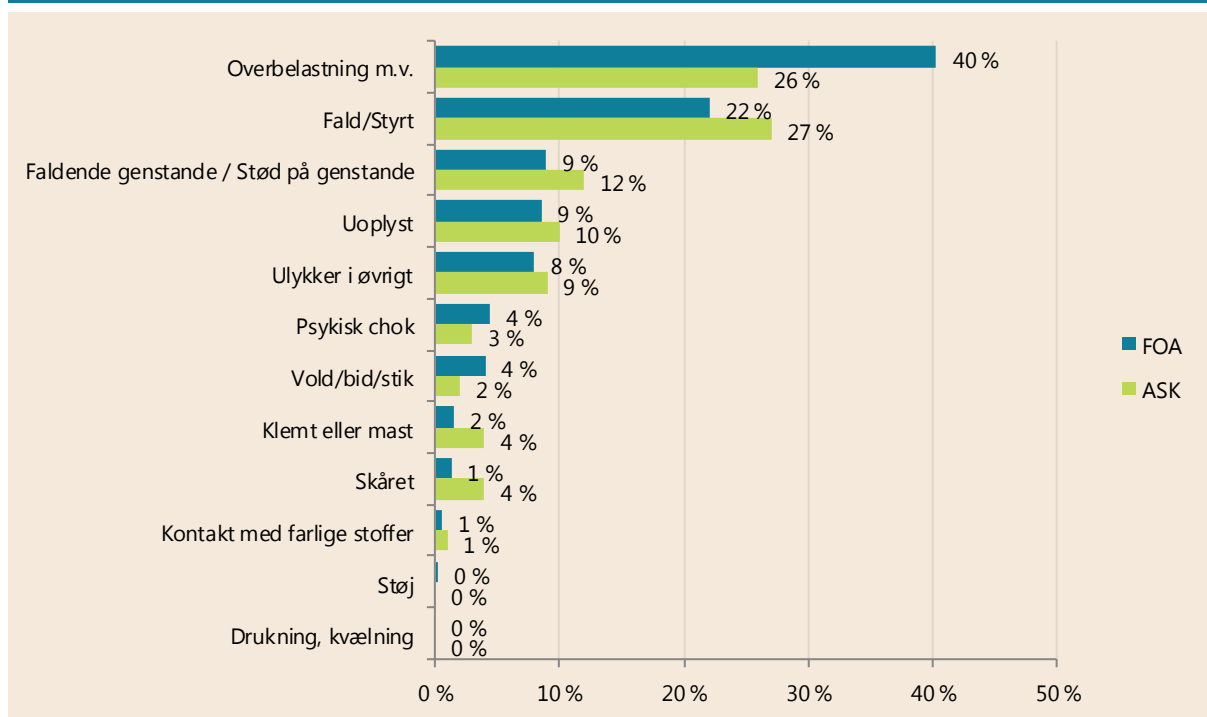
⁷ Arbejdsskadestyrelsen (2015). *Nøgletal for Arbejdsskadestyrelsens sagsbehandlingstid september 2015*

5. Ulykker blandt FOAs medlemmer

I perioden 2009-2014 udgjorde ulykker lidt over halvdelen (52 %) af alle anmeldte arbejdsskader blandt FOAs medlemmer (med forbehold for ændringer pga. forsinkede anmeldelser). I figur 5 ses fordelingen af ulykkesanmeldelser fordelt på årsag (for hhv. FOAs medlemmer og arbejdsstyrken generelt, ASK). Overbelastningsskader er klart den hyppigste med 40 procent af alle anmeldte ulykker i perioden 2009-2014. Den næsthypigste ulykke er fald eller styrt, som står for 22 procent, og den tredjehypigste er faldende genstande eller stød på genstande, som tegner sig for 9 procent af alle anmeldte ulykker blandt FOAs medlemmer.

Figur 5 viser også, at eksempelvis overbelastningsulykker er hyppigere forekommende blandt FOAs medlemmer end i den samlede arbejdsstyrke. Mens det udgør 40 procent blandt FOAs medlemmer er det "kun" 26 procent af alle anmeldte ulykker i arbejdsstyrken generelt, der skyldes overbelastning. Overbelastning er dog stadig blandt de hyppigste arbejdsskader for den samlede arbejdsstyrke sammen med fald og styrt, der udgør 27 procent, hvilket er mere end blandt FOAs medlemmer (22 procent).

Figur 5. Anmeldte ulykker for FOAs medlemmer og arbejdsstyrken generelt, 2009-2014. Fordelt på årsag.

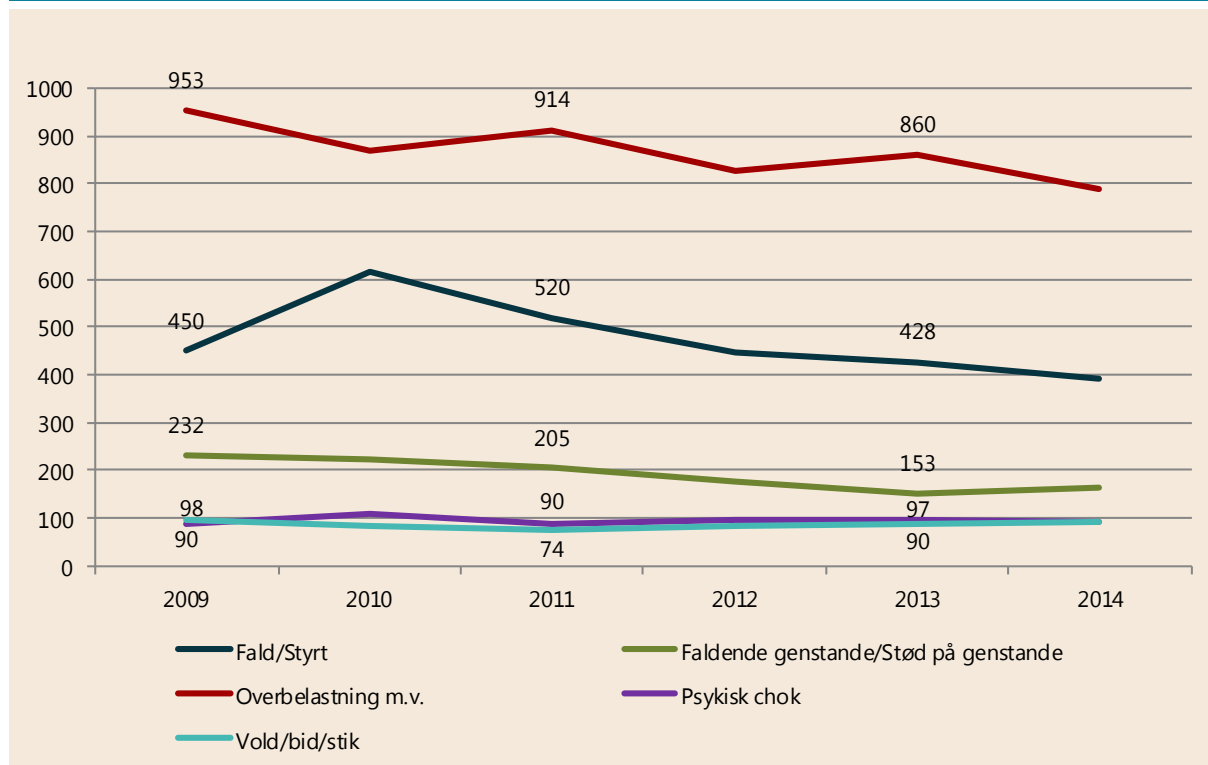
Kilde: Samkøring mellem Arbejdsskadestyrelsen og FOAs medlemsregister

5.1 Tendenser for anmeldelser af ulykker i perioden 2009-2014

Den samlede andel af ulykker har generelt været faldende blandt FOAs medlemmer. Fra at udgøre 54 procent af alle anmeldte arbejdsskader i 2009, udgjorde ulykker i 2014 48 procent af alle arbejdsskader.

Figur 6 viser udviklingen i anmeldte ulykker i perioden 2009-2014 for nogle af de hyppigste ulykketyper blandt FOAs medlemmer. Af figuren fremgår det, at også nogle af de hyppigste ulykker har oplevet et fald. Eksempelvis er overbelastningsskader (den hyppigste ulykke) faldet fra 953 anmeldelser i 2009 til 791 i 2014 – et fald på 17 procent. Som andel af alle ulykker er der ligeledes sket et lille fald. I den seneste opgørelse for perioden 2006-2011 udgjorde overbelastning 45 procent af alle ulykker; i perioden 2009-2014 er dette faldet til 40 procent. Den næsthypigste ulykke, fald eller styrt, har ligeledes været faldende (med undtagelse af 2010, hvor der skete en kraftig stigning). Generelt har fordelingen af de enkelte typer ulykker dog været tilnærmelsesvis stabil i perioden (figur ikke vist).

Figur 6. Udviklingen i antal anmeldte ulykker fordelt på udvalgte årsager, 2009-2014.

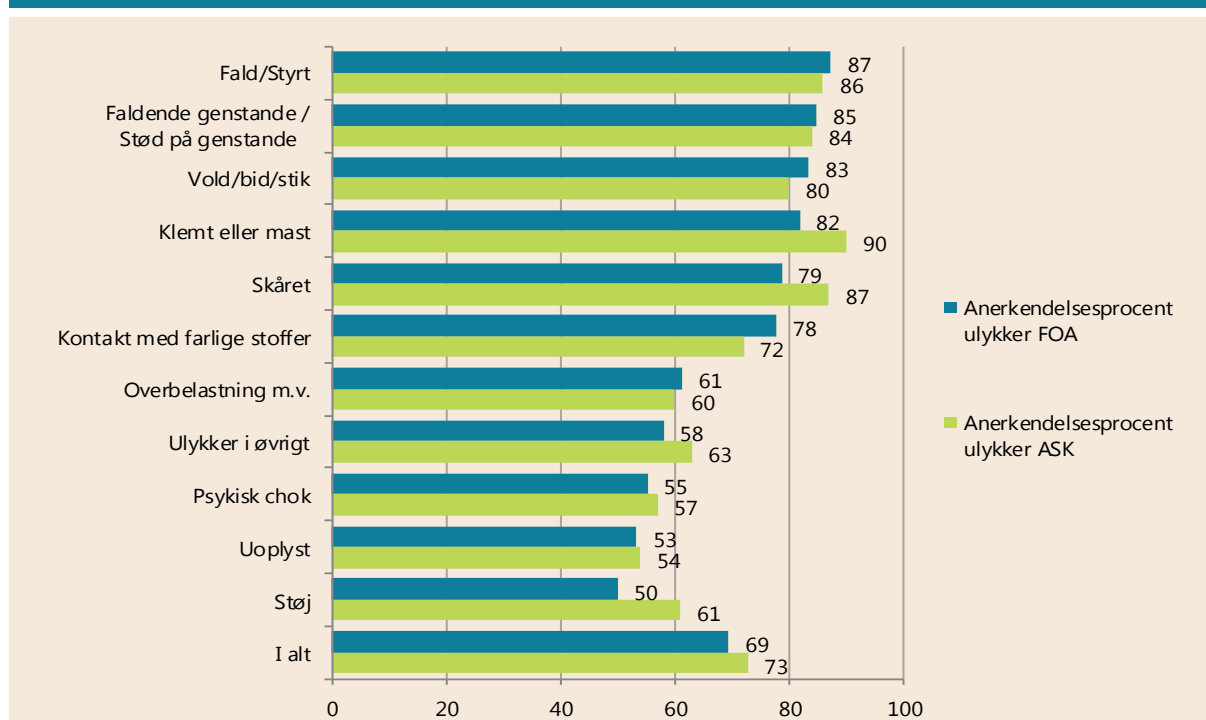

Kilde: Samkøring mellem Arbejdsskadestyrelsen og FOAs medlemsregister

5.2 Anerkendelsesprocenter for ulykker

Der er store forskelle i anerkendelsesprocenten mellem de enkelte typer af ulykker, jf. figur 7. Den gennemsnitlige anerkendelsesprocent for alle ulykker (i perioden 2009-2014) er 69. Den hyppigste årsag til arbejdsulykker blandt FOAs medlemmer, overbelastning, har en relativt lav gennemsnitlig anerkendelsesprocent på 61. Anerkendelsesprocenten for overbelastningsskader er endda faldet siden 2009, hvor anerkendelsesprocenten for ulykker var 72 procent, mens den i 2012 var 61 (figur ikke vist).

Figur 7. Anerkendelsesprocent for ulykker fordelt på årsag. FOAs medlemmer og arbejdsskadestyrelsen (ASK) 2009-2014.

*"Drukning, kvælning" er udeladt, da der er færre end 5 anerkendte sager, hvormed anerkendelsesprocenten ikke kan beregnes.
Kilde: Samkøring mellem Arbejdsskadestyrelsen og FOAs medlemsregister*

Den højeste anerkendelsesprocent finder man ved den næsthøypigste årsag til arbejdsulykker blandt FOAs medlemmer, "Fald/styrt", hvor 87 procent af anmeldelserne bliver anerkendt, mens det er sværest at få anerkendt skader forårsaget af støj (50 %).

Af figur 7 ses også, at FOAs medlemmer generelt får anerkendt færre arbejdsulykker end arbejdsstyrken generelt (ASK). Mens den samlede arbejdsstyrke fik anerkendt 73 procent af alle ulykker i perioden 2009-2014, fik FOAs medlemmer anerkendt 69 procent af alle ulykker i samme periode.

En del af den lavere anerkendelsesprocent blandt FOAs medlemmer kan forklares med, at der er forskelle i typen af ulykker, som FOA-medlemmer og arbejdsstyrken generelt anmelder (figur 5). FOAs medlemmer oplever f.eks markant flere overbelastningsskader end arbejdsstyrken generelt. Overbelastning udgør 40 procent af alle ulykker blandt FOAs medlemmer, mens det kun udgør 26

procent af ulykkerne i arbejdsstyrken generelt. På grund af den lave anerkendelsesprocent for denne type ulykke, vil FOAs medlemmer derfor (alt andet lige) få anerkendt færre ulykker end arbejdsstyrken generelt – også selvom anerkendelsesprocenten for overbelastningsskader er næsten den samme for FOA-medlemmer og arbejdsstyrken generelt (hhv. 61 og 60 procent).

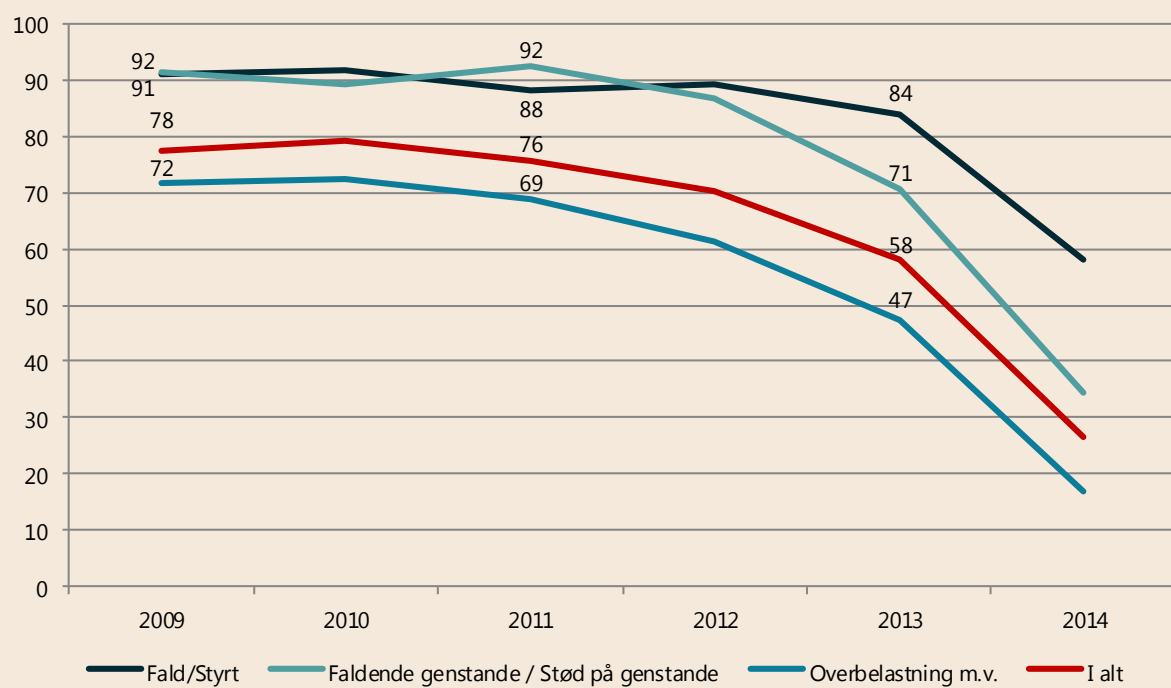
Også for de to næsthøjest ulykkestyper er anerkendelsesprocenten relativt ens. For nogle typer er anerkendelsesprocenten imidlertid højere blandt FOAs medlemmer, f.eks. "Vold/bid/stik" og "Fald/styrt", men det er kun én kategori, hvor forskellen er større end 5 procentpoint: "Kontakt med farlige stoffer". Derimod er der fire ulykkestyper, hvor arbejdsstyrken generelt har en anerkendelsesprocent, der er mindst 5 procentpoint højere end blandt FOAs medlemmer: "Klemt eller mast", "Skåret", "Støj" og "Ulykker i øvrigt" (figur 7).

5.2.1 Tendens til faldende anerkendelsesprocenter for ulykker

Både for FOAs medlemmer og for arbejdsstyrken generelt har anerkendelsesprocenten generelt været faldende. I den seneste opgørelse (2006-2011) var anerkendelsesprocenten 77 for FOAs medlemmer og 79 for arbejdsstyrken generelt. I perioden 2009-2014 er det faldet til hhv. 69 og 73. Figur 8 (næste side) viser udviklingen i anerkendelsesprocenten for nogle af de hyppigste ulykker blandt FOAs medlemmer. Af figuren fremgår det ligeledes, at anerkendelsesprocenten generelt er faldende. Denne udvikling kan bl.a. skyldes en praksisændring som følge af føromtalt højesteretsdom, hvor kravene til anerkendelse blev kraftigt skærpet. Det gælder især overbelastningsskader, som udgør størstedelen af de anmeldte skader blandt FOAs medlemmer.

Dette forklarer dog ikke det generelle fald i anerkendelsesprocenten, idet højesteretsdommen primært vedrører særlige skadestyper af midlertidig karakter. Selvom der kan forventes en vis korrektion af tallene, efterhånden som flere sager færdigbehandles, tyder det altså på, at der er tale om en faldende anerkendelsesprocent, der ikke umiddelbart kan forklares.

Figur 8. Udviklingen i anerkendelsesprocent for FOAs medlemmer fordelt på udvalgte ulykker, 2009-2014.

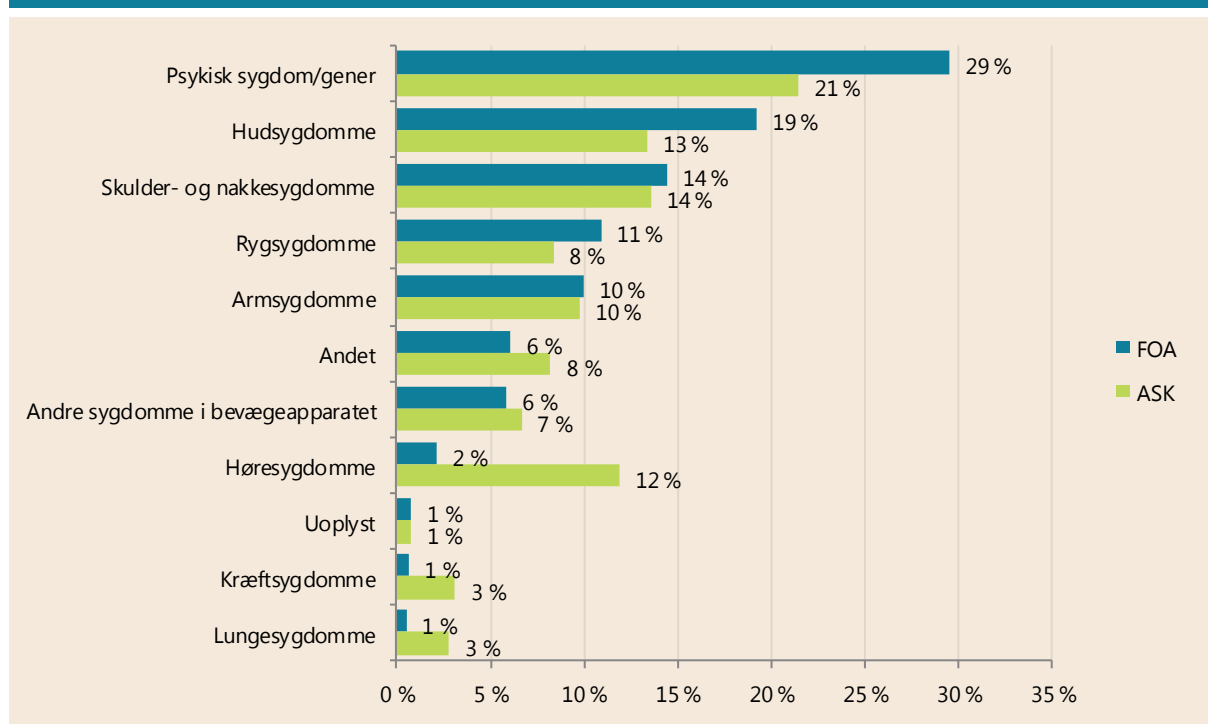
Kilde: Samkøring mellem Arbejdsskadestyrelsen og FOAs medlemsregister

6. Erhvervssygdomme blandt FOAs medlemmer

Størstedelen af de anmeldte erhvervssygdomme blandt FOAs medlemmer skyldes sygdomme i bevægeapparatet (i alt 41 %). Sygdomme i bevægeapparatet inkluderer skulder- og nakkesygdomme (14 %), armsygdomme (10 %), rygsygdomme (11 %) og andre sygdomme i bevægeapparatet (6 %). Den andenstørste gruppe efter sygdomme i bevægeapparatet er psykiske sygdomme/gener, der udgør 29 procent af alle anmeldelser af erhvervssygdomme. De to grupper, sygdomme i bevægeapparatet og psykiske sygdomme, behandles yderligere i afsnit 6.2 og 6.3.

Generelt er fordelingen af erhvervssygdomme blandt hhv. FOAs medlemmer og den generelle arbejdsstyrke relativt ens (figur 9). På enkelte områder har FOAs medlemmer dog flere anmeldelser. Det gælder f.eks. psykiske sygdomme og hudsygdomme, der udfør en større andel (hhv. 8 og 6 procentpoint) end i arbejdsstyrken generelt. Høresygdomme udgør kun en meget lille andel af de anmeldte erhvervssygdomme blandt FOAs medlemmer (2 %), mens denne type udgør 12 procent i den samlede arbejdsstyrke.

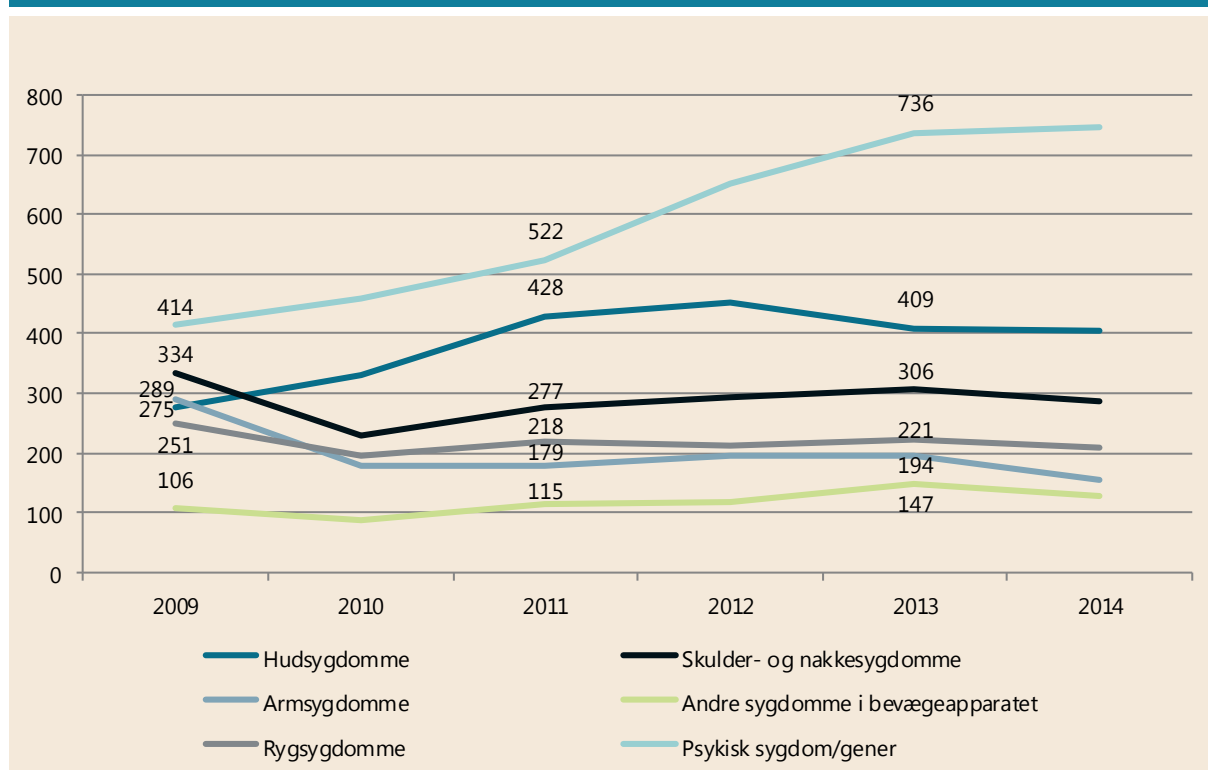
Figur 9. Anmeldte erhvervssygdomme blandt FOAs medlemmer og arbejdsstyrken generelt, 2009-2014. Fordelt på anmeldediagnose.

Kilde: Samkøring mellem Arbejdsskadestyrelsen og FOAs medlemsregister

Antallet af anmeldte erhvervssygdomme har generelt været stigende og udgør i dag flertallet af arbejdsskadeanmeldelser blandt FOAs medlemmer (se afsnit 3). Denne stigning skyldes i høj grad en stigning i antallet af psykiske sygdomme, det fremgår af figur 10, der viser udviklingen i antallet af anmeldte erhvervssygdomme for nogle af de hyppigste anmeldte diagnoser for FOA-medlemmer. Mens antallet af psykiske sygdomme og hudsygdomme er steget med hhv. 80 og 49 procent, har sygdomme i bevægeapparatet været relativt stabilt.

Figur 10. Udviklingen i antal anmeldte erhvervssygdomme fordelt på udvalgte diagnoser, 2009-2014.

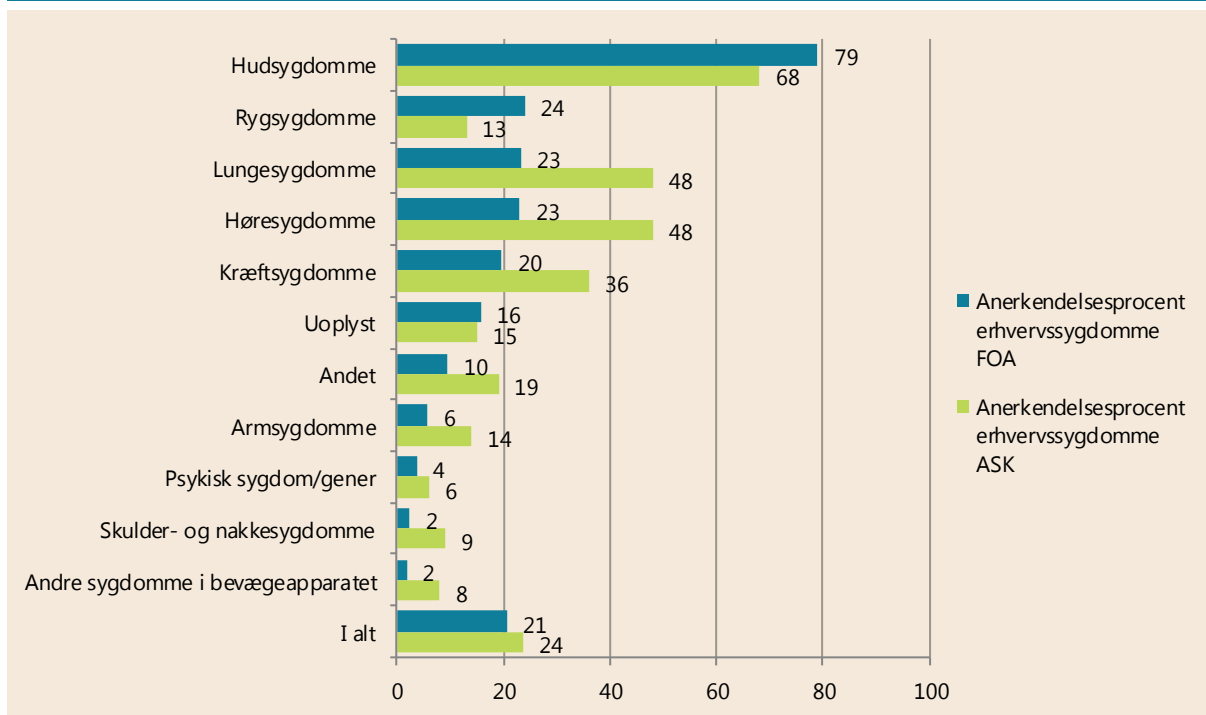
Kilde: Samkøring mellem Arbejdsskadestyrelsen og FOAs medlemsregister

6.1 Anerkendelsesprocent for erhvervssygdomme

Ligesom for ulykker, er der også stor variation i anerkendelsesprocenten mellem de forskellige erhvervssygdomme, og mellem FOAs medlemmer og arbejdsstyrken generelt. Det fremgår af figur 11, der viser anerkendelsesprocenten fordelt på anmeldediagnose for hhv. FOAs medlemmer (FOA) og arbejdsstyrken generelt (ASK).

Blandt FOAs medlemmer er anerkendelsesprocenten højest for hudsygdomme, hvor 79 procent af de anmeldte skader anerkendes. Derimod er anerkendelsesprocenten for den hyppigst anmeldte erhvervssygdom hos FOAs medlemmer, sygdomme i bevægeapparatet, blandt de mindst anerkendte. F.eks anerkendes skulder- og nakkesygdomme kun i 2 procent af tilfældene. Den næsthøjest anmeldte erhvervssygdom blandt FOAs medlemmer, psykiske sygdomme, anerkendes i 4 procent af tilfældene.

Figur 11. Erhvervssygdomme: Anerkendelsesprocent for erhvervssygdomme fordelt på anmeldediagnose. FOAs medlemmer og arbejdsstadestyrelsen (ASK) i perioden 2009-2014

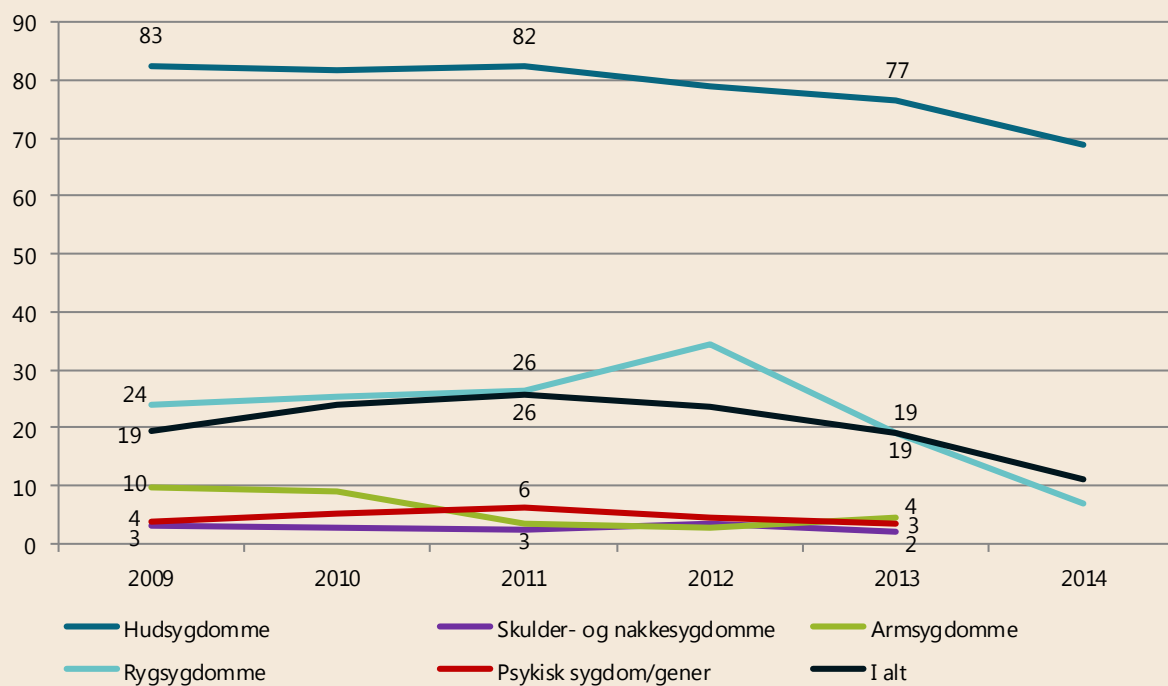

Kilde: Samkøring mellem Arbejdsstadestyrelsen og FOAs medlemsregister

Figuren viser også, at FOAs medlemmer samlet set får anerkendt færre erhvervssygdomme end arbejdsstyrken generelt (hhv. 21 % for FOAs medlemmer og 24 % for arbejdsstyrken generelt). Især høre-, lunge- og kræftssygdomme bliver i mindre grad anerkendt blandt FOAs medlemmer. Eksempelvis anerkendes 23 procent af de anmeldte lungesygdomme blandt FOAs medlemmer, mens det gælder 48 procent for arbejdsstyrken generelt. For de hyppigste erhvervssygdomme blandt FOAs medlemmer er forskellen dog noget mindre, og for rygssygdomme er anerkendelsesprocenten blandt FOAs medlemmer markant højere end for arbejdsstyrken generelt. Det samme gælder hudsygdomme, hvor anerkendelsesprocenten er 79 for FOAs medlemmer og 68 for arbejdsstyrken generelt.

Figur 12 (næste side) viser udviklingen i anerkendelsesprocenten for nogle af de hyppigste erhvervssygdomme blandt FOA-medlemmer. Figuren viser den samme overordnede tendens som det fremgik af figur 4: en generelt faldende anerkendelsesprocent. Eksempelvis er anerkendelsesprocenten for hudsygdomme faldet fra 83 i 2009 til 69 i 2014, og rygssygdomme er faldet fra en anerkendelsesprocent på 24 i 2009 til 7 i 2014. For psykiske sygdomme har anerkendelsesprocenten været relativt stabil på kun 3-6 procent i hele perioden. I 2014 er der anerkendt så få anmeldelser af psykiske sygdomme, at det ikke engang har været muligt at beregne en anerkendelsesprocent.

Figur 12. Udviklingen i anerkendelsesprocent for FOAs medlemmer, fordelt på udvalgte erhvervssygdomme, 2009-2014.

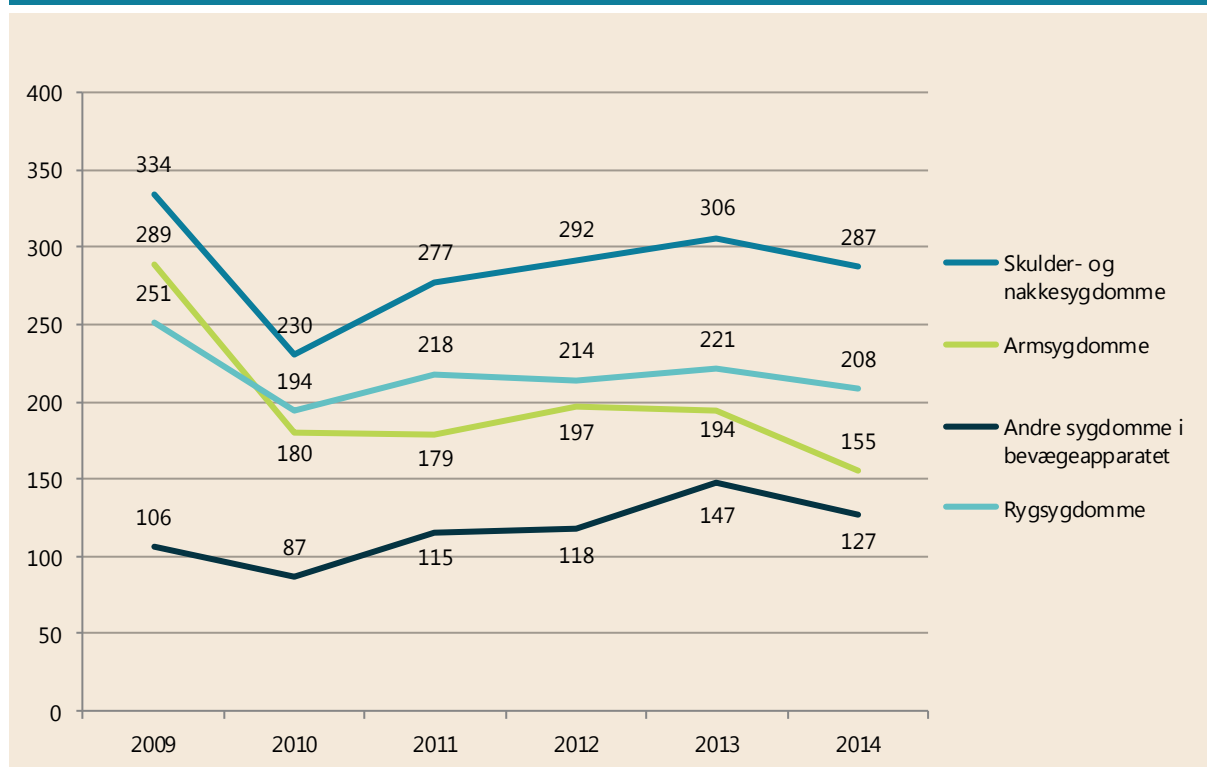

Kilde: Samkøring mellem Arbejdsskadestyrelsen og FOAs medlemsregister

6.2 Sygdomme i bevægeapparatet

Figur 13 viser udviklingen i anmeldte sygdomme i bevægeapparatet blandt FOAs medlemmer i perioden 2009-2014. Efter at være faldet fra 2009-2010, er der sket en stigning i antallet af anmeldte sygdomme i bevægeapparatet. Eksempelvis er antallet af anmeldte skulder- og nakkesygdomme steget med 45 procent fra 2010 til 2013, hvilket kan tilskrives lempelser i kriterierne for anerkendelse af skulder- og nakkesygdomme. Tilsvarende er antallet af anmeldte rygsygdomme steget med 14 procent.

Figur 13. Udviklingen i anmeldte sygdomme i bevægeapparatet blandt FOA-medlemmer i perioden 2009-2014

Kilde: Samkøring mellem Arbejdsskadestyrelsen og FOAs medlemsregister

Stigningen i antallet af anmeldelser af sygdomme i bevægeapparatet er dog mindre end den generelle stigning i antallet af erhvervssygdomme, og denne gruppe udgør derfor en stadig mindre andel af alle anmeldelser fra FOA-medlemmer. Andelen af sygdomme i bevægeapparatet har været faldende siden 2009. I den forrige undersøgelse for perioden 2006-2011 udgjorde sygdomme i bevægeapparatet 48 procent af alle anmeldte erhvervssygdomme. For perioden 2009-2014 udgjorde de 41 procent. Ser man på udviklingen i denne periode (figur ikke vist) ser man også, at bare fra 2009 til 2012 er andelen faldet fra næsten 50 procent til 39 procent. Dette fald skal dog ikke nødvendigvis tages som udtryk for, at sygdomme i bevægeapparatet er blevet mindre hyppige, hvilket også kan ses af udviklingen i det absolutte antal. Faldet i andelen kan også skyldes, at andre erhvervssygdomme er steget og dermed fylder mere – f.eks. psykiske sygdomme, som behandles nærmere nedenfor.

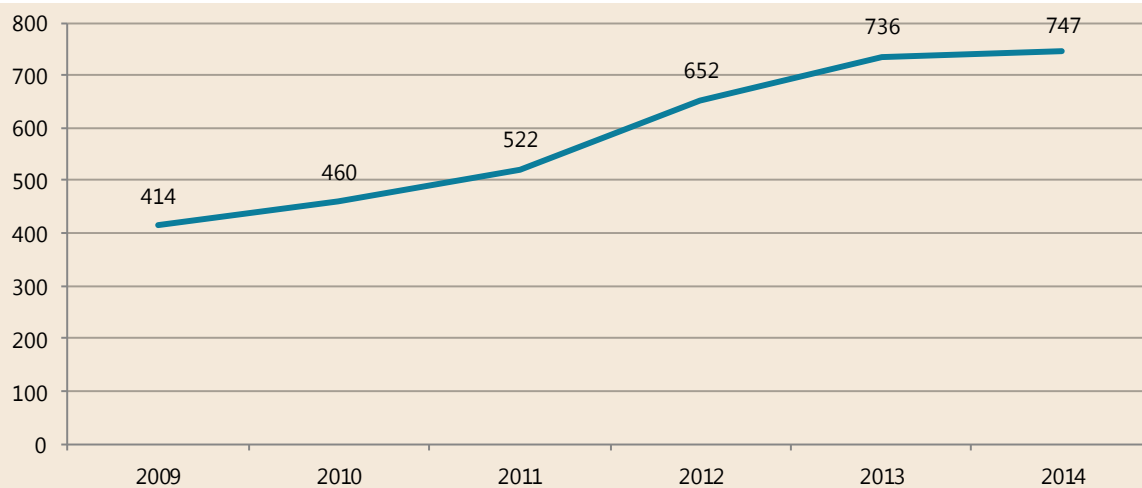
Sammenlignet med arbejdsstyrken generelt er sygdomme i bevægeapparatet lidt hyppigere blandt FOAs medlemmer end arbejdsstyrken generelt. I arbejdsstyrken generelt udgør sygdomme i bevægeapparatet 38 procent af alle erhvervssygdomme, blandt FOA-medlemmer er andelen 41 procent.

6.3 Psykiske sygdomme

Psykiske sygdomme er den næststørste gruppe af erhvervssygdomme som FOA-medlemmer anmelder. 29 procent af alle anmeldelser af erhvervssygdomme skyldes psykiske sygdomme/gener. I arbejdsstyrken generelt udgør psykiske sygdomme/gener ca. 21 procent af alle anmeldelser.

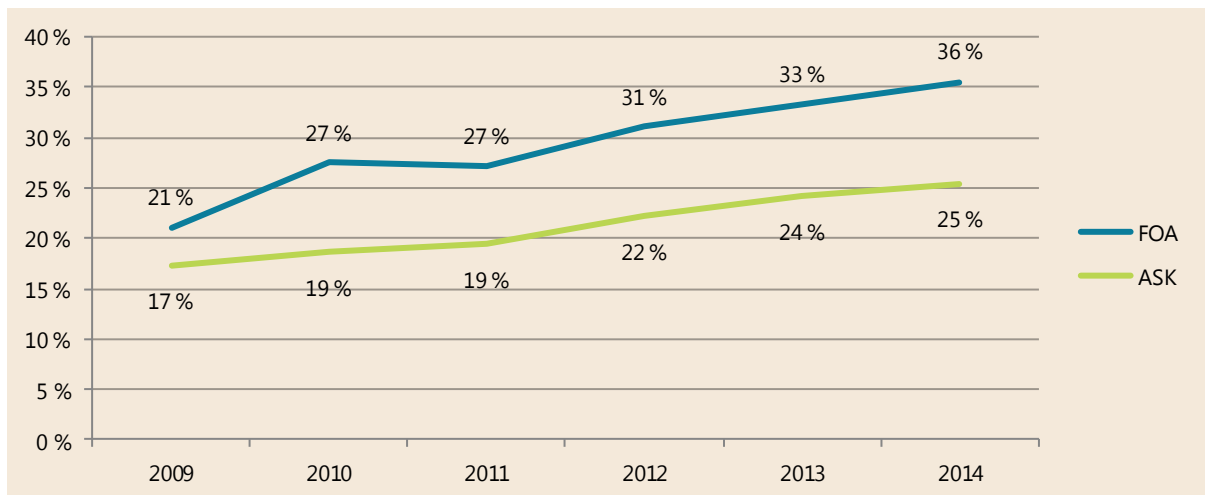
FOAs medlemmer anmelder stadig flere psykiske sygdomme/gener som arbejdsskader (figur 14). Fra 2009 til 2014 er antallet af anmeldelser steget med 80 procent (fra 414 til 747), hvilket svarer til en gennemsnitlig årlig stigning på omkring 12,5 procent. Som andel af alle anmeldelser af erhvervssygdomme er psykiske sygdomme tilsvarende steget fra 21 procent i 2009 til 36 procent i 2014, svarende til en stigning på 68 procent (figur 11). Til sammenligning er andelen steget med 46 procent i den samlede arbejdsstyrke (fra 17 % til 25 %).

Figur 14. Udviklingen i antallet af anmeldte psykiske sygdomme blandt FOA-medlemmer i perioden 2009-2014

Kilde: Samkøring mellem Arbejdsskadestyrelsen og FOAs medlemsregister

Figur 15. Psykiske sygdomme som andel af alle erhvervssygdomme i FOA og arbejdsstyrken generelt (ASK).

Kilde: Samkøring mellem Arbejdsskadestyrelsen og FOAs medlemsregister

Ifølge Arbejdsskadestyrelsen anmeldes 3 ud af 4 af alle psykiske sygdomme af kvinder. Især kvinder ansat i den offentlige sektor med med pleje- og pasningsopgaver udgør en stor andel⁸. Samme gruppe udgør flertallet af FOAs medlemmer, hvilket kan forklare, hvorfor psykiske sygdomme fylder mere blandt FOAs medlemmer sammenlignet med den samlede arbejdsstyrke.

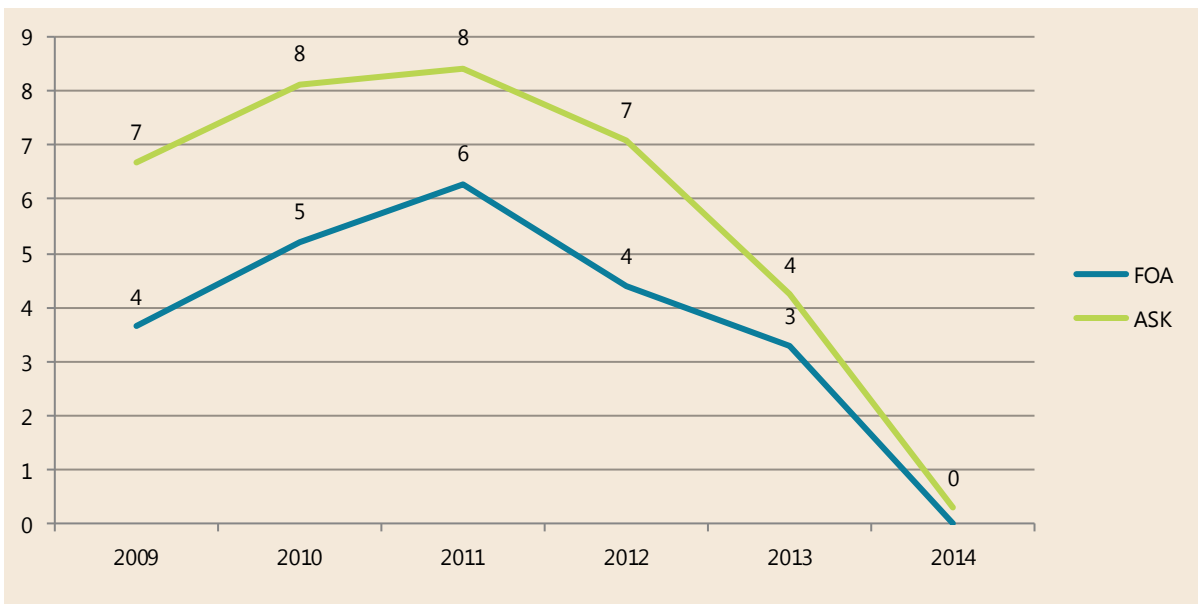
Selvom psykiske sygdomme generelt udgør en større andel af anmeldelserne blandt FOAs medlemmer, tyder det på, at stigningen i antallet af anmeldelser af psykiske sygdomme er en generel udvikling (om end stigningen er lidt større blandt FOAs medlemmer).

Anerkendelsesprocenten for psykiske sygdomme blandt FOAs medlemmer har været svingende i perioden 2009-2014. Det fremgår af figur 16, der viser udviklingen i anerkendelsesprocenten for psykiske sygdomme blandt hhv. FOAs medlemmer og arbejdsstyrken generelt. Efter en stigning fra 2009 til 2011 på 50 procent, er anerkendelsesprocenten siden 2011 faldet med 50 procent frem mod 2013 til et niveau tæt på det i 2009. Den samme udvikling gør sig gældende for den samlede arbejdsstyrke, om end anerkendelsesprocenten generelt er højere end blandt FOAs medlemmer.

I 2014 er anerkendelsesprocenten 0 procent for både FOA og arbejdsstyrken generelt, hvilket skyldes, at der ikke er et tilstrækkeligt antal anerkendte sager til, at anerkendelsesprocenten kan beregnes. Om end nogle sager fra 2014 endnu ikke er færdigbehandlet, og anerkendelsesprocenten derfor vil kunne ændre sig som følge heraf, tyder det altså på et markant fald de seneste par år i andelen af psykiske sygdomme, der anerkendes.

⁸ Arbejdsskadestyrelsen (2009). *Arbejdsskadestatistikken 2009*. Side 15-16.
<http://www.ask.dk/~media/ASK/pdf/statistik/Arbejdsskadestatistik2009pdf.ashx>

Figur 16. Anerkendelsesprocent for psykiske sygdomme blandt FOAs medlemmer i perioden 2009-2014

Anerkendelsesprocensen beregnes som antallet af anerkendte sager divideret med summen af anerkendte og afviste sager. Tallene for 2014 er udeladt, da der er færre end 5 anerkendte anmeldelser af psykiske sygdomme blandt FOAs medlemmer, og det er derfor ikke muligt at beregne anerkendelsesprocenten. Tallet forventes dog at stige, efterhånden som sager færdigbehandles.

De anmeldte psykiske sygdomme kan inddeles i en række slutdiagnoser. Heraf er kun én diagnose, posttraumatisk belastningsreaktion, optaget på erhvervssygdomsfortegnelsen og kan således anerkendes administrativt af Arbejdsskadestyrelsen. Størstedelen af de anmeldte psykiske sygdomme skal derfor forelægges Erhvervssygdomsudvalget for at kunne blive anerkendt som arbejdsskade med dertilhørende erstatning. Sammenlignet med andre psykiske sygdomme er anerkendelsesprocenten for posttraumatisk belastningsreaktion også betydeligt højere (i arbejdsstyrken generelt). I 2009 lå anerkendelsesprocenten for disse sager på 54 i arbejdsstyrken generelt, mens den i andre sager om psykisk sygdom lå på 3 procent⁹.

⁹ Arbejdsskadestyrelsen (2009). *Arbejdsskadestatistikken 2009*, side 17.
<http://www.ask.dk/~media/ASK/pdf/statistik/Arbejdsskadestatistik2009pdf.ashx>

Tabel 1. Antallet af FOA-medlemmer, der har anmeldt en erhvervssygdom med diagnosen psykisk sygdom i perioden 2009-2014. Fordelt på slutdiagnose		
Slutdiagnose	Antal	Andel i procent
Depressiv enkeltepisode, uden specifikation	349	10,8
Depression, periodisk	217	6,7
Fobisk angst	Færre end 5	-
Angsttilstand	65	2,0
Akut belastningsreaktion	149	4,6
Posttraumatisk belastningsreaktion	133	4,1
Tilpasningsreaktion	152	4,7
Uspecifik belastningsreaktion	732	22,6
Somatoform tilstand	Færre end 5	-
Nervøs tilstand, anvendes ved neuroser	10	0,3
Personlighedsændring efter katastrofeoplevelse	Færre end 5	-
Ikke specificerede psykiske sygdomme	125	3,9
Stress uden specifikation	1.304	40,2
I alt	3.241	100,0

Tabel 1 viser fordelingen af hvilke diagnoser, der ligger bag de psykiske sygdomme, som FOAs medlemmer har anmeldt som erhvervssygdom i perioden 2009-2014. Den klart hyppigste diagnose er "Stress uden specifikation" med 1.304 anmeldelser, svarende til 40 procent af alle anmeldelser. Den næsthypigste diagnose er "Uspecifik belastningsreaktion", der udgør 23 procent af alle anmeldelser. Denne diagnose bruges blandt andet i tilfælde, hvor påvirkningen ikke har været så psykisk belastende, at der er tale om posttraumatisk belastningsreaktion, som står for 133 anmeldelser eller 4 procent.

7. Erstatninger

7.1 Erstatning ved ulykker

Tabel 2 viser den gennemsnitlige erstatningsudgift for arbejdsulykker i perioden 2009-2014 for hhv. FOAs medlemmer og arbejdsstyrken generelt. De største erstatninger får FOAs medlemmer for ulykker forårsaget af blandt andet støj, faldende genstande/stød på genstande samt overbelastning. De laveste erstatninger gives til ulykker forårsaget af kontakt med farlige stoffer.

I gennemsnit får FOAs medlemmer udbetalt 99.564 kroner i erstatning pr. anerkendt ulykke. Til sammenligning får den samlede arbejdsstyrke i gennemsnit udbetalt 127.618 kroner i erstatning pr. anerkendt ulykke, dvs. omkring 28 procent mere end FOAs medlemmer. Der er også stor forskel, når man kigger på de hyppigste ulykker blandt FOAs medlemmer. Eksempelvis får FOAs medlemmer i gennemsnit udbetalt 116.035 kroner for overbelastningsskader, mens den generelle arbejdsstyrke får udbetalt 138.145 kroner. Tilsvarende får FOAs medlemmer udbetalt 84.329 kroner i gennemsnit for ulykker forårsaget af fald/styrt, mens den samlede arbejdsstyrke får udbetalt 130.804 i gennemsnit.

Ifølge Arbejdsskadestyrelsen skyldes en del af forskellen, at lønniveauet afspejles i erstatningerne, og da FOAs medlemmer hører til de lavest lønnede på det danske arbejdsmarked, afspejles dette i sammenligningen. Samtidig er der mange af FOAs medlemmer, der arbejder deltid, hvilket også vil afspejle sig i et lavere erstatningsbeløb sammenlignet med arbejdsstyrken generelt. Denne regel er dog blevet lempet ved en højesteretsdom fra 2010, der bevirker, at såfremt deltidsbeskæftigelsen er af midlertidig karakter kan årslønnen opreguleres til fuldtid. Det betyder, at en del FOA-medlemmer vil få nemmere ved at få erstatning som fuldtidsbeskæftigede.

Tabel 2. Gennemsnitlig erstatningsudgift pr. anerkendt ulykke. For FOA-medlemmer og den øvrige arbejdsstyrke (ASK) i perioden 2009-2014

Ulykke	Gennemsnitlig erstatningsudgift pr. anerkendt skade i kr.	
	FOA	ASK
Uoplyst	59.013,80	95.548,88
Kontakt med farlige stoffer	15.751,96	93.695,84
Fald/styrt	84.329,31	130.804,50
Faldende genstande / Stød på genstande	118.874,16	160.612,36
Skåret	56.973,20	49.635,73
Klemt eller mast	17.346,73	104.210,17
Overblastning	116.035,03	138.145,34
Støj	146.724,73	61.594,35
Psykisk chok	102.134,43	189.691,10
Vold/bid/stik	97.365,10	118.428,73
Ulykker i øvrigt	119.782,61	121.957,83
Gennemsnit, i alt	99.564,16	127.618,19

7.2 Erstatninger ved erhvervssygdomme

Også for erhvervssygdomme er der stor forskel på, hvor meget hhv. FOAs medlemmer og arbejdsstyrken generelt får udbetalt i erstatninger. FOAs medlemmer får i gennemsnit udbetalt 161.219 kroner pr. anerkendt erhvervssygdom, mens den samlede arbejdsstyrke i gennemsnit får udbetalt 218.873 kroner, dvs. omkring 35 procent mere end FOAs medlemmer.

De største erstatninger får FOAs medlemmer for kræftsygdomme (498.379 kroner i gennemsnit) og psykiske sygdomme (493.771 kroner i gennemsnit), mens den laveste erstatning udbetales for høresygdomme (27.022 kroner i gennemsnit).

Blandt de hyppigste erhvervssygdomme blandt FOAs medlemmer, er det kun "Andre sygdomme i bevægeapparatet", hvor FOAs medlemmer i gennemsnit får udbetalt en højere erstatning end arbejdsstyrken generelt (444.072 kroner mod 195.998 kroner). For psykiske sygdomme modtager FOAs medlemmer i gennemsnit en erstatning på 493.771 kroner, mens arbejdsstyrken generelt modtager erstatninger på 1.218.533 kroner i gennemsnit.

Tabel 3. Gennemsnitlig erstatningsudgift pr. anerkendt erhvervssygdom		
Erhvervssygdomme	Gennemsnitlig erstatningsudgift pr anerkendt skade i kr.	
	FOA	ASK
Hudsygdomme	91.679,48	109.243,65
Høresygdomme	27.022,56	22.312,38
Andet	202.531,00	211.896,58
Lungesygdomme	309.295,92	85.088,44
Kræftsygdomme	498.379,86	459.233,25
Skulder- og nakkesygdomme	402.172,20	466.368,81
Armsygdomme	133.789,67	244.449,20
Andre sygdomme i bevægeapparatet	444.072,33	195.998,81
Rygsygdomme	369.043,02	594.900,40
Psykiske sygdomme	493.771,57	1.218.533,31
Uoplyst	93.409,79	418.179,19
I alt	161.218,86	218.872,57

7.3 Udviklingen i erstatninger

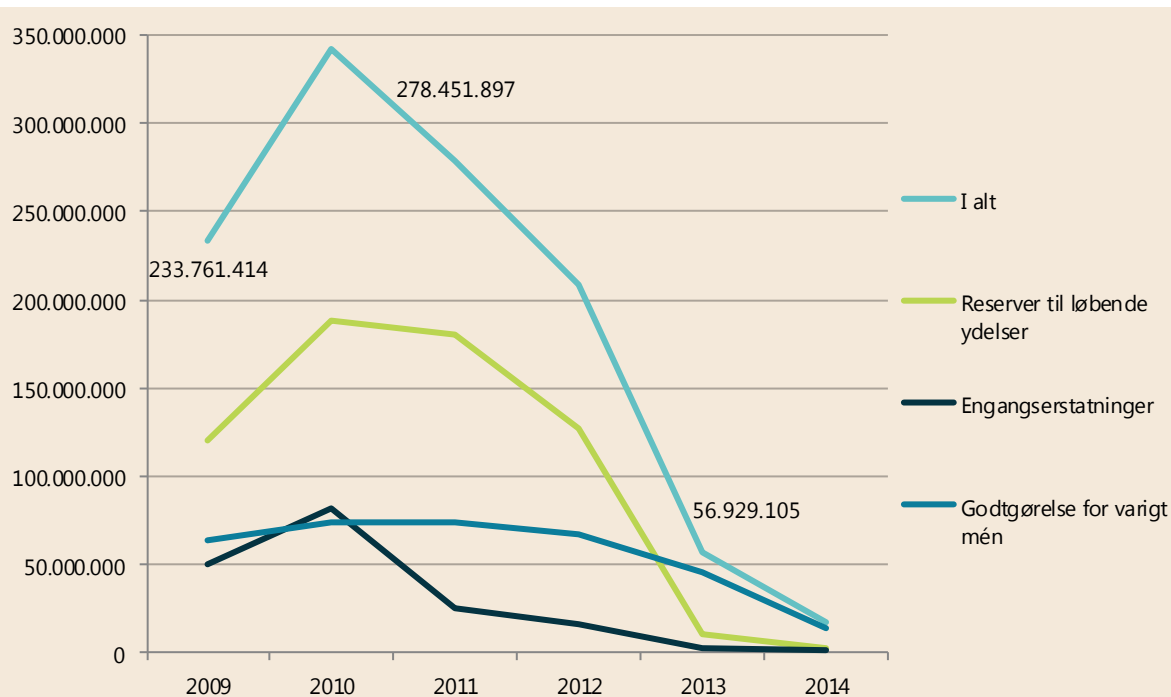
FOAs medlemmer har i årene 2009-2013 i alt fået mere end 1,1 mia. kroner udbetalt i erstatning for anerkendte arbejdsskader. Der svarer til, at der årligt er blevet udbetalt 224 mio. kroner i gennemsnit i denne periode til nuværende eller tidligere FOA-medlemmer.

Beløbet for de samlede erstatninger beregnes som summen af godtgørelser for varigt mén og summen af erstatninger for tab af erhvervsevne, der yderligere består af summen af engangs-

erstatninger samt værdien af reserver hensat til løbende ydelser. Figur 17 viser udviklingen i erstatninger for arbejdsskader blandt FOA-medlemmer i perioden 2009-2014. Det skal bemærkes, at de samlede erstatninger naturligt må forventes at falde frem mod 2014, da der kun er få, der modtager erstatninger samme år, som skaden er sket. Erstatninger tilkendes typisk 2-4 år efter skaden er sket, og tallene for 2011-2014 må derfor betragtes som usikre.

Det bemærkes dog, at de samlede erstatninger er steget med næsten 20 procent fra 2009 til 2010. Det tyder på en markant stigning i den gennemsnitlige erstatningsudgift, eftersom antallet af anerkendte arbejdsskader i samme periode er steget med mindre end 5 procent og derfor ikke kan forklare stigningen.

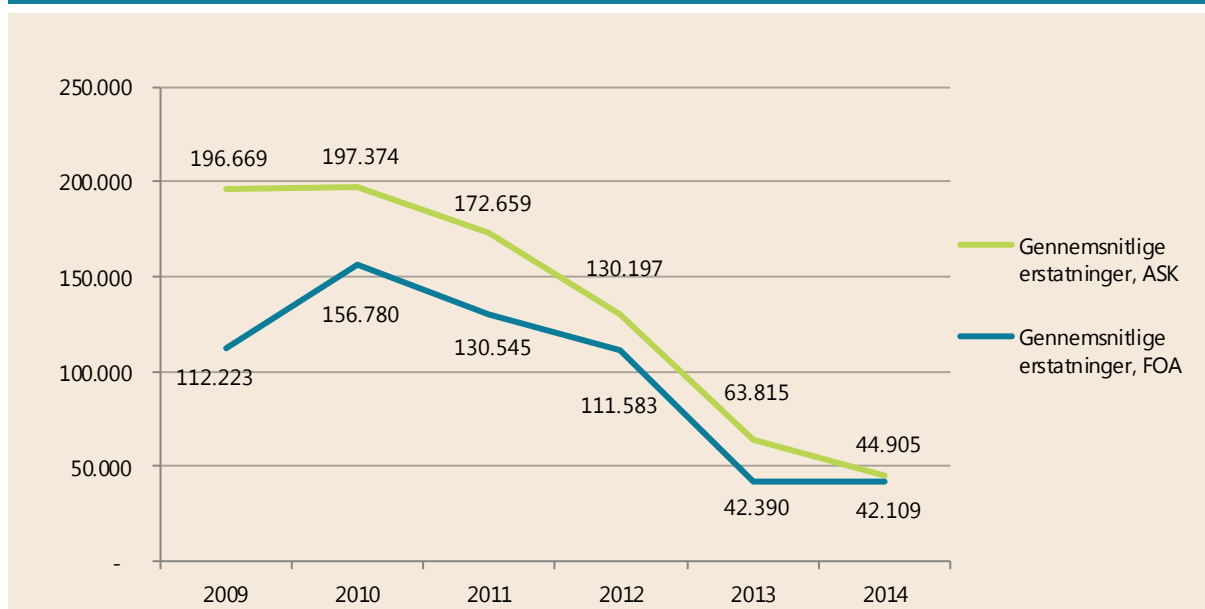
Figur 17. Samlede erstatninger tilkendt FOAs medlemmer ved arbejdsskader. Fordelt på skadeår i perioden 2009-2014

Kilde: Samkøring mellem Arbejdsskadestyrelsen og FOAs medlemsregister

Figur 18 viser udviklingen i den gennemsnitlige erstatningsudgift pr. anerkendt arbejdsskade for hhv. FOAs medlemmer og arbejdsstyrken generelt. Det ses også her, at FOAs medlemmer har oplevet en markant stigning i de gennemsnitlige erstatninger. Fra 2009 til 2010 er den gennemsnitlige erstatningsudgift for FOAs medlemmer steget med næsten 40 procent. I samme periode har den derimod ligget stabilt for arbejdsstyrken generelt. En af årsagerne til denne udvikling kan skyldes en højesteretsdom fra 2010, hvormed deltidsansatte (som udgør en stor del af FOAs medlemmer) blev berettiget til at få beregnet deres erstatning som fuldtidsansatte, hvis deres deltidsansættelse har haft midlertidig karakter. I kraft af den lange sagsbehandlingstid kan sager anmeldt i 2009 også være berørt af højesteretsdommen, hvormed erstatningsudgifterne for FOAs medlemmer, der især er berørt af denne udvikling, allerede her viser en kraftig stigning.

Figur 18. Udviklingen i gennemsnitlig erstatningsudgift pr. anerkendt arbejdsskade for hhv. FOA og arbejdsstyrken generelt (ASK) i perioden 2009-2014.

Kilde: Samkøring mellem Arbejdsskadestyrelsen og FOAs medlemsregister

Figur 18 viser også, at der er sket en reduktion i forskellen mellem FOAs medlemmer og arbejdsstyrken generelt, som er fortsat efter stigningen i 2010. Selvom der stadig er forskel er den blevet mindre (blandt andet som følge af retten til at få erstatning som fuldtidsansat), og efter 2010 har udviklingen for hhv. FOAs medlemmer og arbejdsstyrken generelt vist nogenlunde samme faldende tendens. Selvom de gennemsnitlige erstatningsudgifter i princippet ikke burde være lige så følsomme overfor tidsforskydningen mellem anmeldelse og evt. udbetaling af erstatning, er det stadig muligt, at især de store, komplicerede erstatningssager formentlig er dem, der tager længst tid at færdigbehandle, og der vil derfor være et nedadgående træk på gennemsnittet, jo tættere vi kommer på 2014.

Der er dog tale om et så markant fald, at det ikke alene kan forklares af lange sagsbehandlingstider. En anden årsag kan derfor, at der er sket en betydelig stigning i antallet af midlertidige erstatninger, hvilket betyder, at de skadelidte modtager mindre summer i længere perioder før, at der træffes en

afgørelse om det endelige erhvervsevnetab. Denne udvikling medfører, at erstatningsudgifterne generelt vil være faldende i en årrække for at indfinde sig på et nyt niveau, hvor flere erstatninger udbetales som midlertidige ydelser.

7.4 Forebyggelse af arbejdsskader: Hvad er perspektiverne?

FOAs medlemmer har i perioden 2009-2014 i gennemsnit fået udbetalt 224 mio. kr. om året i erstatninger for anerkendte arbejdsskader. FOAs medlemmer tjente pr. november 2015 i gennemsnit 359.413 kr. om året (inkl. pension)¹⁰. Hvis alle arbejdsskader kunne forebygges, svarer det derfor til, at man alene for de besparede erstatningsudgifter kan ansætte omkring 623 ekstra fuldtidsansatte medarbejdere på plejehjem, sygehuse, i daginstitutioner eller lignende.

¹⁰ Kilde: Kommunernes og Regionernes Løndatakontor, november 2015.

8. Køn og arbejdsskader

8.1 Ulykker og køn

Tabel 4 viser antallet af anmeldte ulykker blandt FOAs medlemmer fordelt på køn i perioden 2009-2014. De kvindelige FOA-medlemmer anmelder væsentligt flere ulykker end mandlige FOA-medlemmer. Kvinder står således for 86 procent af alle anmeldelser, mens mænd står for 14 procent. Det skal dog ses i lyset af, at FOA organiserer flere kvinder end mænd. Kønsfordelingen blandt FOAs medlemmer er 86 procent kvinder og 14 procent mænd, og der er derfor ikke nogen gennemsnitlig kønsforskel på, hvor mange skader, der anmeldes.

Der er imidlertid forskel på, hvilke typer ulykker, der anmeldes af hhv. kvindelige og mandlige FOA-medlemmer. Selvom de tre hyppigste ulykker (overbelastning, fald/styrt og faldende genstande/stød på genstande) er de samme for både mænd og kvinder, er der stor forskel i, hvor hyppige de er (tabel 4). Eksempelvis udgør overbelastningsskader 41 procent af anmeldte ulykker blandt de kvindelige FOA-medlemmer, mens de udgør 34 procent hos mændene. Omvendt udgør faldende genstande/stød på genstande en større andel hos mandlige medlemmer (12 %) end kvindelige medlemmer (8 %).

Tabel 4. Antal anmeldte ulykker fordelt på ulykkestype og køn. FOAs medlemmer, 2009-2014				
Ulykke	Kvinder		Mænd	
	Antal	Andel	Antal	Andel
Uoplyst	958	9 %	146	8 %
Kontakt med farlige stoffer	57	0,5 %	19	1 %
Drukning/kvælning	< 5	-	-	-
Fald/styrt	2.469	22 %	388	22 %
Faldende genstande/stød på genstande	934	8 %	223	12 %
Skåret	134	1 %	36	2 %
Klemt/mast	149	1 %	49	3 %
Overbelastning mv.	4.599	41 %	617	34 %
Støj	24	0,2 %	9	0,5 %
Psykisk chok	497	4 %	80	4 %
Vold/bid/stik	437	4 %	85	5 %
Ulykker i øvrigt	883	8 %	153	8 %
I alt	11.143	100 %	1.805	100 %

Antal anmeldte ulykker inkluderer alle sager i perioden 2009-2014, dvs. både anerkendte, afviste, henlagte sager samt sager under behandling

Kønsforskellen gør sig også gældende, når det gælder, hvor mange ulykker der anerkendes. Af tabel 5, der viser anerkendelsesprocenten for ulykker blandt FOA-medlemmer fordelt på køn, fremgår det, at mandlige medlemmer af FOA får anerkendt en større andel af deres anmeldte arbejdsskader sammenlignet med kvindelige medlemmer. Mandlige medlemmer får anerkendt 73 procent af alle anmeldelser, mens det kun gælder i 69 procent af tilfældene for kvindelige medlemmer. I arbejdsstyrken generelt finder man ligeledes, at anerkendelsesprocenten er højere for mænd (78 %) end kvinder (73 %)¹¹.

Tabel 5. Anerkendelsesprocent for ulykker fordelt på køn		
Ulykke	Kvinder	Mænd
Uoplyst	53 %	57 %
Kontakt med farlige stoffer	74 %	-
Drukning/kvælning	-	-
Fald/styrt	88 %	85 %
Faldende genstande/stød på genstande	84 %	88 %
Skåret	79 %	78 %
Klemt/mast	81 %	86 %
Overbelastning mv.	61 %	66 %
Støj	50 %	-
Psykisk chok	55 %	57 %
Vold/bid/stik	83 %	86 %
Ulykker i øvrigt	58 %	57 %
I alt	69 %	73 %

Anerkendelsesprocenten beregnes som antallet af anerkendte sager divideret med summen af anerkendte og afviste sager. Hvis der er færre end 5 anerkendte eller afviste sager, kan anerkendelsesprocenten ikke beregnes.

En del af kønsforskellen i anerkendelsesprocenten kan skyldes, at der er forskelle i, hvor kvinder og mænd er ansat, hvilke ulykker hhv. mænd og kvinder er udsat for. Overbelastningsskader er f.eks. hyppigere blandt kvinder, men er samtidig sværere at få anerkendt. I og med kvinde- og mandsdominerede fag typisk indeholder forskellige arbejdsopgaver, er det således sandsynligt, at en del af kønsforskellen skyldes generelle kønsforskelle på arbejdsmarkedet. Hvis man ser nærmere på de enkelte ulykkesårsager fremgår det imidlertid, at der også er forskelle i anerkendelsesprocenten inden for de enkelte årsager. Det viser figur 5. Eksempelvis anerkendes overbelastningsskader i 66 procent af tilfældene hos mænd, mens det kun gælder 61 procent af de anmeldte skader hos kvinder.

Med andre ord kan kønsforskellen ikke alene forklares ved forskelle i arbejdsopgaver og ulykkestyper, hvilket også understøttes af et norsk forskningsprojekt fra 2012. Projektet undersøgte hvorfor mænd generelt fik anerkendt flere arbejdsskader end kvinder, og hvorfor 70-80 procent af al arbejdsskadeerstatning i Norge gik til mænd. Projektet viste, at forskellene blev ved med at være lige

¹¹ Arbejdsskadestatistik 2013, s. 32: www.ask.dk/da/Statistik

store selvom man sammenlignede de samme konkrete diagnoser for mænd og kvinder med samme alder, uddannelse, arbejde osv.¹²

8.2 Erhvervssygdomme og køn

Kvindelige FOA-medlemmer anmelder flere erhvervssygdomme end mandlige medlemmer, men ligesom det er tilfældet med ulykker, skyldes det primært, at FOA organiserer flere kvinder end mænd. Tabel 6 viser antallet af anmeldte erhvervssygdomme fordelt på anmeldediagnose og køn i perioden 2009-2014. FOAs kvindelige medlemmer stod i denne periode for 89 procent af alle anmeldelser, mens de mandlige medlemmer stod for 11 procent. Kønsfordelingen blandt FOAs medlemmer er, som tidligere nævnt, 86 procent kvinder og 14 procent mænd. Relativt til kønsfordelingen i FOA anmelder kvinder altså lidt oftere erhvervssygdomme end mænd, om end denne forskel er marginal.

Tabel 6. Antal anmeldte erhvervssygdomme fordelt på anmeldediagnose og køn, 2009-2014				
Erhvervssygdom	Kvinder		Mænd	
	Antal	Andel	Antal	Andel
Hudsygdomme	2.124	20 %	175	14 %
Høresygdomme	122	1 %	133	10 %
Andet	650	6 %	78	6 %
Lungesygdomme	40	0,4 %	21	2 %
Kræftsygdomme	46	0,4 %	31	2 %
Skulder- og nakkesygdomme	1.592	15 %	134	11 %
Armsygdomme	1.113	10 %	81	6 %
Andre sygdomme i bevægeapparatet	620	6 %	80	6 %
Rygsygdomme	1.169	11 %	137	11 %
Psykisk sygdom/gener	3.143	29 %	388	31 %
Uoplyst	81	0,8 %	13	1 %
I alt	10.700	100 %	1.271	100 %

Antal anmeldelser inkluderer alle sager i perioden 2009-2014, dvs. både anerkendte, afviste, henlagte sager samt sager under behandling.

Der er dog forskelle på, hvor hyppige de forskellige erhvervssygdomme er. Den hyppigste erhvervssygdom hos både kvinder og mænd er sygdomme i bevægeapparatet, der udgør hhv. 42 og 34 procent af alle anmeldelser. Den næsthyppest sygdom er for begge køn psykiske sygdomme, og for begge grupper udgør den omkring 30 procent af alle anmeldelser. Derimod udgør den tredjehyppigste erhvervssygdom, hudsygdomme, 20 procent blandt kvindelige medlemmer og 14 procent blandt mandlige medlemmer. Den største forskel mellem kønnen findes i høresygdomme, der

¹² Ugebrevet A4 (25. okt. 2012). *Mænd arbejdsskader anerkendes mere end kvinders.* http://www.ugebreveta4.dk/maends-arbejdsskader-ankendes-mere-end-kvindens_14221.aspx

kun udgør 1 procent af alle anmeldelser hos kvindelige medlemmer, mens den udgør 43 procent blandt mandlige FOA-medlemmer.

I modsætning til ulykker er der ingen kønsforskel i den samlede anerkendelsesprocent for erhvervssygdomme. Det viser tabel 7. Både kvindelige og mandlige FOA-medlemmer får anerkendt omkring hver femte anmeldte erhvervssygdom. Dette står i klar kontrast til den generelle arbejdsstyrke, hvor der er en markant kønsforskel i anerkendelsesprocenten. I 2014 var anerkendelsesprocenten i arbejdsstyrken generelt 12 procent for kvinder og 28 procent for mænd¹³.

Tabel 7. Anerkendelsesprocent for erhvervssygdomme fordelt på køn		
Erhvervssygdom	Kvinder	Mænd
Hudsygdomme	80 %	64 %
Høresygdomme	4 %	43 %
Andet	9 %	17 %
Lungesygdomme	24 %	-
Kræftsygdomme	19 %	21 %
Skulder- og nakkesygdomme	2 %	10 %
Armsygdomme	5 %	9 %
Andre sygdomme i bevægeapparatet	1 %	-
Rygssygdomme	25 %	11 %
Psykisk sygdom/gener	3 %	9 %
Uoplyst	13 %	-
I alt	21 %	21 %

Anerkendelsesprocenten beregnes som antallet af anerkendte sager divideret med summen af anerkendte og afviste sager. Anerkendelsesprocenten kan ikke beregnes, hvis der er færre end 5 anerkendte eller afviste sager.

Der er dog store forskelle i anerkendelsesprocenten for de enkelte erhvervssygdomme. Psykiske sygdomme, den hyppigste erhvervssygdom hos både mandlige og kvindelige medlemmer, anerkendes f.eks i 9 procent af tilfældene hos mænd, mens det kun gælder i 3 procent af tilfældene hos kvinder. Tilsvarende bliver mere end hver tiende anmeldelse af skulder- og nakkesygdomme anerkendt blandt de mandlige FOA-medlemmer (10 %), mens kun 1 procent af anmeldelser blandt kvinder anerkendes. Omvendt er anerkendelsesprocenten for eksempelvis rygssygdomme over dobbelt så stor for kvinder som for mænd (hhv. 25 og 11 %).

En af årsagerne til kønsforskellen kan være, at der ofte udvikler sig en fast praksis i Arbejdsskade-styrelsens behandling af arbejdsskadesager, ligesom der afsættes flere penge til forskning og eventuelt optages erhvervssygdommen på erhvervssygdomsfortegnelsen. Jo oftere en sag behandles (og anerkendes) inden for en given faggruppe og med en konkret diagnose, jo nemmere vil det også

¹³ Arbejdsskadestyrelsen (2015) *Arbejdsskadestatistik 2014 – Bilag*, s. 35. www.ask.dk/da/Statistik

være at få den anerkendt fremover, fordi der er udviklet en generel praksis og viden om lige præcis den type skade forårsaget af givne faktorer på en konkret type arbejdsplads.

Der mangler dog generelt viden om kønsforskelle i både arbejdsulykker og erhvervs sygdomme, både med hensyn til forskelle i anerkendelsesprocenter og forskelle i forekomsten. Det vil et nyt forskningsprojekt på Bispebjerg Hospital forhåbentlig lave om på. Det nye forskningsprojekt, kaldet SHARM, skal undersøge forskellene i risikoen for arbejdsbetinget sygdom i bevægeapparatet mellem mænd og kvinder¹⁴. Projektet forløber frem til 31. november 2018, og FOA ser med stor interesse frem til resultaterne på dette projekt, og om det kan føre til en ændring af de krav, som stilles til anerkendelse af sygdomme i bevægeapparatet blandt FOAs medlemmer samt til en større viden og kønsforskelle på arbejdsskadeområdet.

¹⁴ <https://www.bispebjerghospital.dk/afdelinger-og-klinikker/arbejds-og-miljoemedicinsk-afdeling/forskning/forskningsprojekter/igangv%C3%A6rende-projekter/Sider/SHARM.aspx>

9. Sektorer, faggrupper og arbejdsskader

Anerkendelsesprocenterne er ikke de samme i FOAs fire sektorer. Eksempelvis har Teknik- og Servicesektoren en samlet anerkendelsesprocent på 49 procent, mens Kost- og Servicesektoren kun får anerkendt 37 procent af alle anmeldelser. Tilsvarende er der også forskelle inden for de største faggrupper, hvor social- og sundhedsfagene samt pædagogmedhjælpere har en anerkendelsesprocent, der er omkring 10 procentpoint højere end rengøringsassistenter og dagplejere.

De følgende afsnit ser nærmere på arbejdsskader og anerkendelsesprocenten inden for de forskellige sektorer samt for de fem største faggrupper i FOA. I de efterfølgende bilag findes yderligere oplysninger om arbejdsskader i de enkelte sektorer.

9.1 Sektor og arbejdsskader

Der er store forskelle i anerkendelsesprocenten mellem de forskellige sektorer. Tabel 8 viser f.eks, at anerkendelsesprocenten samlet set er højest i Social- og Sundhedssektoren og Teknik- og Servicesektoren. Her anerkendes næsten halvdelen af alle skader, mens det kun gælder lidt mere end hver tredje i Kost- og Servicesektoren.

Disse forskelle gør sig også gældende inden for de to skadetyper: ulykker og erhvervssygdomme. For ulykker er anerkendelsesprocenten højest i Teknik- og Servicesektoren, hvor omkring 3 ud af 4 får anerkendt ulykken (som den eneste gruppe er anerkendelsesprocenten faktisk en anelse højere end for arbejdsstyrken generelt). De tre andre sektorer ligger alle lidt under 70 procent. For erhvervssygdomme er det imidlertid Social- og Sundhedssektoren, der har den højeste anerkendelsesprocent. Næsten hver fjerde (23 %) anmeldte erhvervssygdom i Social- og Sundhedssektoren anerkendes, mens det kun gælder hver syvende (14 %) i Pædagogisk Sektor, der har den laveste anerkendelsesprocent.

Tabel 8. Anerkendelsesprocenten for ulykker og erhvervssygdomme fordelt på sektor, 2009-2014

Sektor	I alt	Ulykker	Erhvervssygdomme
Kost- og Servicesektoren	37 %	68 %	19 %
Pædagogisk Sektor	41 %	69 %	14 %
Social- og Sundhedssektoren	47 %	69 %	23 %
Teknik- og Servicesektoren	49 %	74 %	17 %
I alt (FOA)	45 %	69 %	21 %

De relativt store forskelle i anerkendelsesprocenten mellem de fire sektorer – 12,5 procentpoint mellem højest og lavest – skyldes i høj grad, at der også er forskelle i skadestyperne mellem de forskellige sektorer. Med andre ord er det forskelligt, hvor mange ulykker og hvor mange erhvervssygdomme der anmeldes, ligesom det er forskelligt hvilke typer ulykker og erhvervssygdomme, der anmeldes i de fire sektorer. Som det er fremgået tidligere i denne rapport, er

anerkendelsesprocenten meget lavere for erhvervssygdomme end for ulykker, ligesom nogle typer ulykker og nogle typer erhvervssygdomme anerkendes oftere end andre.

Generelt anerkendes 69 procent af alle anmeldte ulykker blandt FOAs medlemmer, mens kun 21 procent af alle anmeldte erhvervssygdomme anerkendes. I Pædagogisk Sektor er fordelingen mellem ulykker og erhvervssygdomme ca. 50/50, mens Social- og Sundhedssektoren og Teknik- og Servicesektoren anmelder flere ulykker end erhvervssygdomme (Bilag A, tabel 12). Denne forskel kan bidrage til at forklare, hvorfor anerkendelsesprocenten i Pædagogisk Sektor er lavere end i Social- og Sundhedssektoren og Teknik- og Servicesektoren.

Endnu tydeligere er forskellen i Kost- og Servicesektoren, hvor næsten to tredjedele af anmeldte arbejdsskader er erhvervssygdomme. Kost- og Servicesektoren har samtidig en markant mindre samlet anerkendelsesprocent sammenlignet med de andre sektorer – 12,5 procentpoint lavere end Teknik- og Servicesektoren – hvilket netop kan forklares med den høje andel erhvervssygdomme, som generelt anerkendes i mindre grad end ulykker.

Der er imidlertid også forskelle inden for ulykker og erhvervssygdomme. Eksempelvis anerkendes 68 procent af ulykkerne i Kost- og Servicesektoren, mens anerkendelsesprocenten i Teknik- og Servicesektoren er 74 procent (en forskel på 6 procentpoint). Igen skyldes denne forskel formentlig, at der også inden for ulykkerne er forskelle i f.eks skadestyper, art, årsager, skadens grad mv., ligesom det kan skyldes, at mænd generelt har en højere anerkendelsesprocent.

Bilag C-F viser hhv. ulykker fordelt på årsag og erhvervssygdomme fordelt på anmeldediagnose. Her ses det blandt andet, at der mellem sektorerne er forskelle i, hvor hyppige de forskellige ulykkestyper er, hvilken kan være med til at forklare forskelle i anerkendelsesprocenten. Der er imidlertid også forskelle i anerkendelsesprocenten inden for de enkelte årsager. Eksempelvis er anerkendelsesprocenten for "Faldende genstande/Stød på genstande" 10 procentpoint højere i Teknik- og Servicesektoren sammenlignet med Kost- og Servicesektoren. Denne forskel kan skyldes, at der også er forskelle mellem sektorer i skadens art og grad, selvom årsagen er den samme (og endda lige hyppig), ligesom det kan skyldes, at der er en større andel af mænd i Teknik- og Servicesektoren, som har nemmere ved at få anerkendt ulykker.

Tilsvarende er der også forskelle i anerkendelsesprocenten inden for samme anmeldediagnose for erhvervssygdomme. Selvom rygssygdomme er næsten lige hyppige i Pædagogisk Sektor og i Social- og Sundhedssektoren, er der stor forskel på, hvor ofte anmeldelserne bliver anerkendt. I Pædagogisk Sektor anerkendes kun omkring 1 ud af 20 anmeldelser (5 %), mens hver tredje anmeldelse (35 %) af rygssygdomme i Social- og Sundhedssektoren anerkendes. Det kan igen tyde på, at der kan være forskelle på arten og graden af erhvervssygdommene inden for forskellige sektorer – også selvom de forekommer lige meget.

9.2 Anerkendelsesprocenten for de fem største FOA-faggrupper

Blandt de fem største faggrupper i FOA finder man også klare forskelle i anerkendelsesprocenten, hvilket fremgår af tabel 9. I toppen ligger de to store faggrupper i Social – og Sundhedssektoren, som har næsten identiske anerkendelsesprocenter. Samlet set har social- og sundhedsassistenter og social-

og sundhedshjælpere en anerkendelsesprocent på omkring 47. Næsten 70 procent af anmeldte ulykker anerkendes, og omkring 24 procent af erhvervssygdommene anerkendes.

Pædagogmedhjælperne ligger en smule under med en samlet anerkendelsesprocent på 45, hvilket især er drevet af en lavere anerkendelsesprocent for erhvervssygdomme. Mens social- og sundhedsassistenter og -hjælpere har en anerkendelsesprocent for erhvervssygdomme på omkring 24, er det kun 18 procent af anmeldte erhvervssygdomme blandt pædagogmedhjælpere, der anerkendes.

De laveste anerkendelsesprocenter skal findes blandt faggrupperne rengøring og dagplejere, der har en samlet anerkendelsesprocent på hhv. 36 og 35. Igen er det især en lavere anerkendelsesprocent for erhvervssygdomme, der trækker ned. Faktisk har rengøring den højeste anerkendelsesprocent for ulykker (73 %), men for erhvervssygdomme er anerkendelsesprocenten kun 18. Endnu mere markant er forskellen til dagplejerne. Selvom anerkendelsesprocenten for ulykker kun er marginalt lavere end social- og sundhedsassistenter og -hjælpere, er det kun 9 procent af de anmeldte erhvervssygdomme, der anerkendes. Med andre ord er anerkendelsesprocenten for erhvervssygdomme blandt alle andre faggrupper mindst dobbelt så høj som blandt dagplejere. Igen kan forskellene i anerkendelsesprocenten skyldes, at forskelle i anmeldelserne, herunder både hyppighed, skadens type, art, årsag, sværhedsgrad mv.

Table 9. Anerkendelsesprocent for 5 største faggrupper i FOA fordelt på ulykker og erhvervssygdomme, 2009-2014

Faggruppe	I alt	Ulykker	Erhvervssygdomme
Social- og Sundhedsassistenter	47 %	70 %	24 %
Social- og Sundhedshjælpere	47 %	69 %	23 %
Rengøring	36 %	73 %	18 %
Pædagogmedhjælpere	45 %	70 %	18 %
Dagplejere	35 %	66 %	9 %
I alt (FOA)	45 %	69 %	21 %

Bilag A. Samlet overblik over antallet af anmeldte skader i FOAs fire sektorer

Tabel 10. Samlet antal anmeldte arbejdsulykker fordelt på årsag og sektor, 2009-2014

Ulykker	Kost- og Servicesektoren	Pædagogisk Sektor	Social- og Sundhedssektoren	Teknik- og Servicesektoren
Uoplyst	74	293	678	51
Kontakt med farlige stoffer	10	14	42	10
Fald/Styrt	206	770	1.676	198
Faldende genstande / Stød på genstande	52	322	679	98
Skåret	30	35	89	16
Klemt eller mast	10	32	138	18
Overbelastning m.v.	209	1.090	3.650	248
Støj	<5	13	13	6
Psykisk chok	12	112	431	19
Vold/bid/stik	10	127	366	14
Ulykker i øvrigt	50	245	665	70
I alt	664	3.053	8.429	748

Tabel 11. Samlet antal anmeldte erhvervssygdomme fordelt på anmeldediagnose og sektor, 2009-2014

Erhvervssygdomme	Kost- og Servicesektoren	Pædagogisk Sektor	Social- og Sundhedssektoren	Teknik- og Servicesektoren
Hudsygdomme	208	434	1.597	41
Høresygdomme	11	89	85	70
Andet	104	183	403	37
Lungesygdomme	6	13	32	10
Kræftsygdomme	8	10	38	21
Skulder- og nakkesygdomme	222	442	995	62
Armsygdomme	185	300	664	44
Andre sygdomme i bevægeapparatet	105	146	404	44
Rygpsygdomme	115	256	876	57
Psykisk sygdom/gener	160	1.051	2.178	127
Uoplyst	8	27	52	7
I alt	1.132	2.951	7.324	520

 Tabel 12. Procentvis fordeling af alle anmeldte ulykker og erhvervs sygdomme fordelt på sektor, 2009-2014		
Sektor	Ulykker	Erhvervs sygdomme
Kost- og Servicesektoren	37 %	63 %
Pædagogisk Sektor	51 %	49 %
Social- og Sundhedssektoren	54 %	46 %
Teknik- og Servicesektoren	59 %	41 %

Bilag B: Anerkendelsesprocenter for FOAs 4 sektorer fordelt på skadestype

Tabel 13. Anerkendelsesprocenter for ulykker fordelt på årsag og sektor, 2009-2014

Ulykke	Kost- og Servicesektoren	Pædagogisk Sektor	Social- og Sundhedssektoren	Teknik- og Servicesektoren
Uoplyst	47 %	51 %	54 %	59 %
Kontakt med farlige stoffer	-	-	81 %	-
Fald/Styrt	88 %	87 %	88 %	86 %
Faldende genstande / Stød på genstande	83 %	84 %	84 %	93 %
Skåret	-	66 %	77 %	-
Klemt eller mast	-	-	78 %	-
Overbelastning m.v.	52 %	60 %	62 %	66 %
Støj	-	58 %	42 %	-
Psykisk chok	5 %	48 %	58 %	47 %
Vold/bid/stik	-	85 %	83 %	-
Ulykker i øvrigt	49 %	59 %	58 %	61 %
I alt	68 %	69 %	69 %	74 %

Anerkendelsesprocenten beregnes som forholdet mellem antallet af anerkendte anmeldelser og summen af anerkendte og afviste anmeldelser. Det er ikke muligt at beregne anerkendelsesprocenten, hvis der er færre end 5 anerkendte eller afviste anmeldelser.

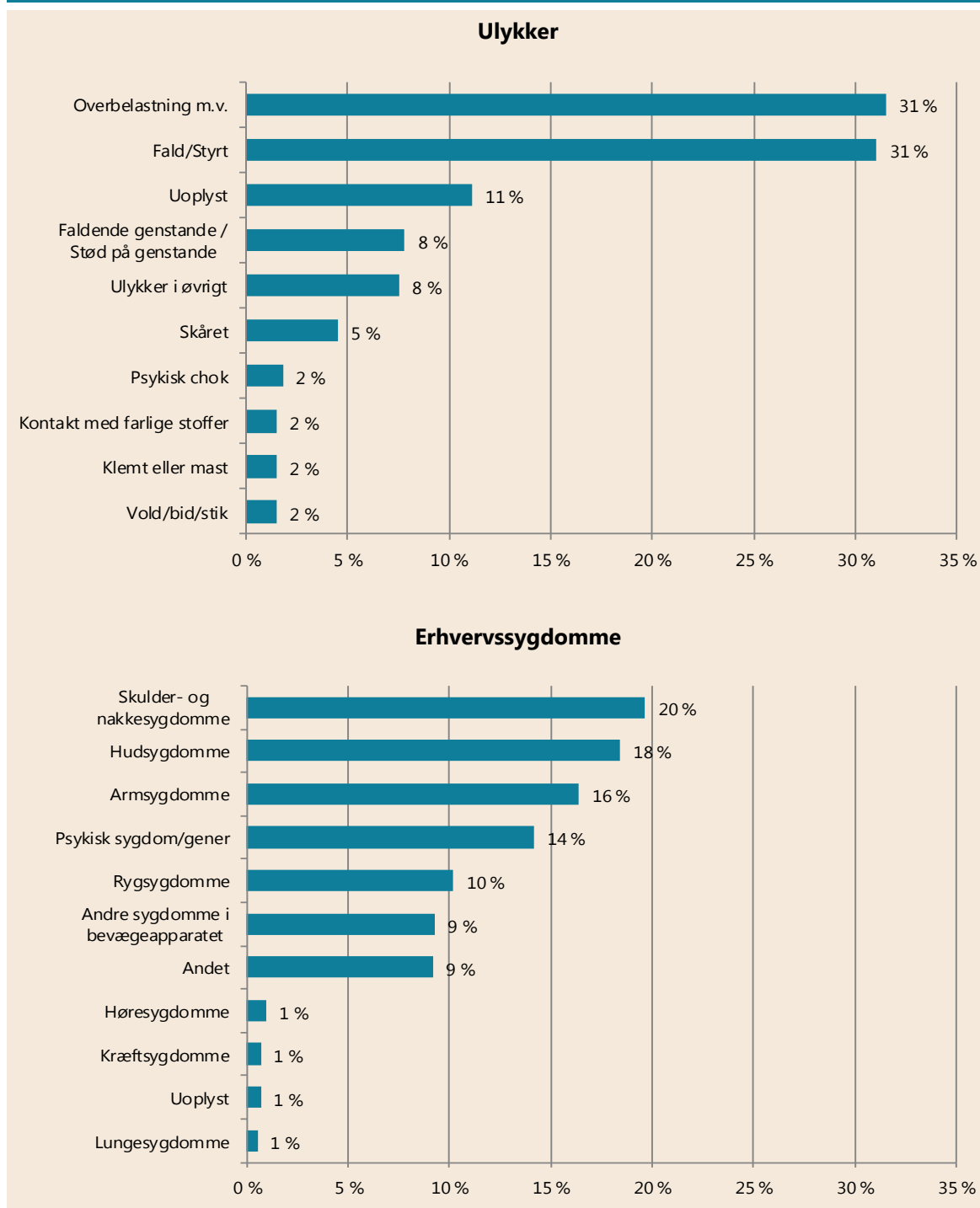
Tabel 14. Anerkendelsesprocenter for erhvervssygdomme fordelt på anmeldediagnose og sektor, 2009-2014

Erhvervssygdomme	Kost- og Servicesektoren	Pædagogisk Sektor	Social- og Sundhedssektoren	Teknik- og Servicesektoren
Hudsygdomme	80 %	76 %	80 %	54 %
Høresygdomme	-	8 %	19 %	45 %
Andet	7 %	9 %	9 %	24 %
Lungesygdomme	-	-	24 %	-
Kræftsygdomme	-	-	22 %	-
Skulder- og nakkesygdomme	7 %	3 %	1 %	9 %
Armsygdomme	13 %	6 %	3 %	-
Andre sygdomme i bevægeapparatet	-	-	-	-
Rygsygdomme	-	5 %	35 %	-
Psykisk sygdom/gener	-	4 %	4 %	5 %
Uoplyst	-	-	20 %	-
I alt	19 %	14 %	23 %	17 %

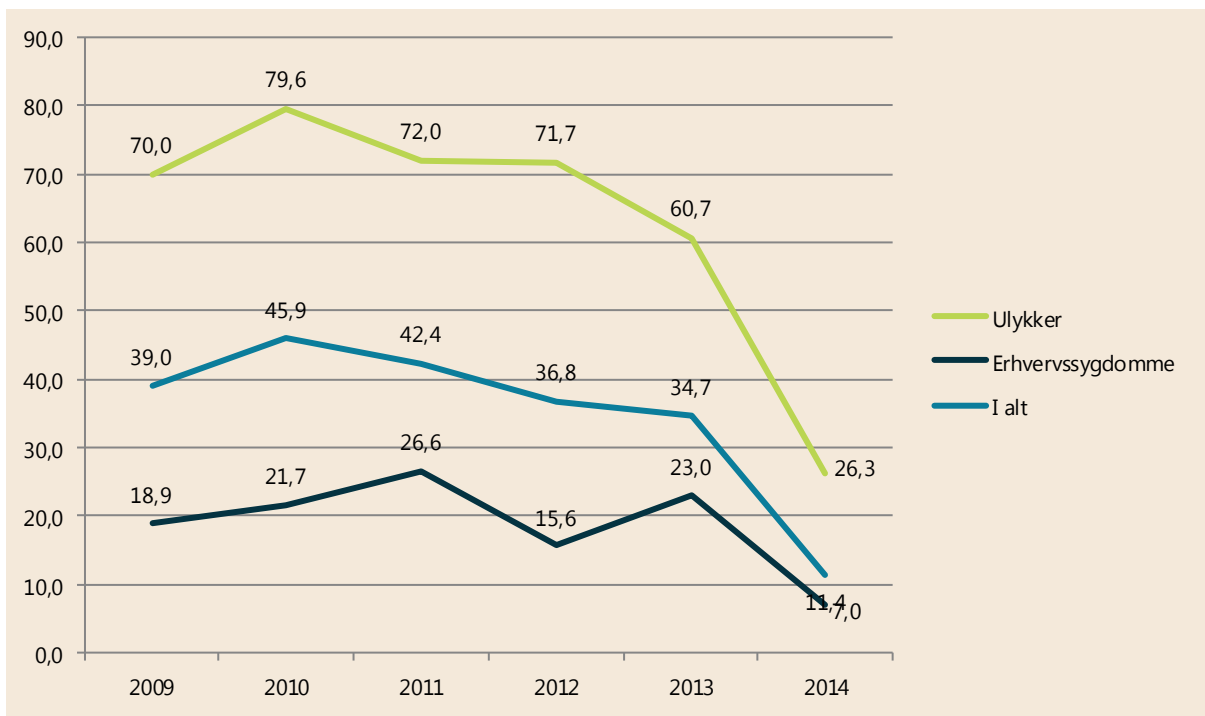
Anerkendelsesprocenten beregnes som forholdet mellem antallet af anerkendte anmeldelser og summen af anerkendte og afviste anmeldelser. Det er ikke muligt at beregne anerkendelsesprocenten, hvis der er færre end 5 anerkendte eller afviste anmeldelser.

Bilag C. Arbejdsskader i Kost- og Servicesektoren

Figur 19. Fordeling af ulykker og erhvervssygdomme i Kost- og Servicesektoren, 2009-2014

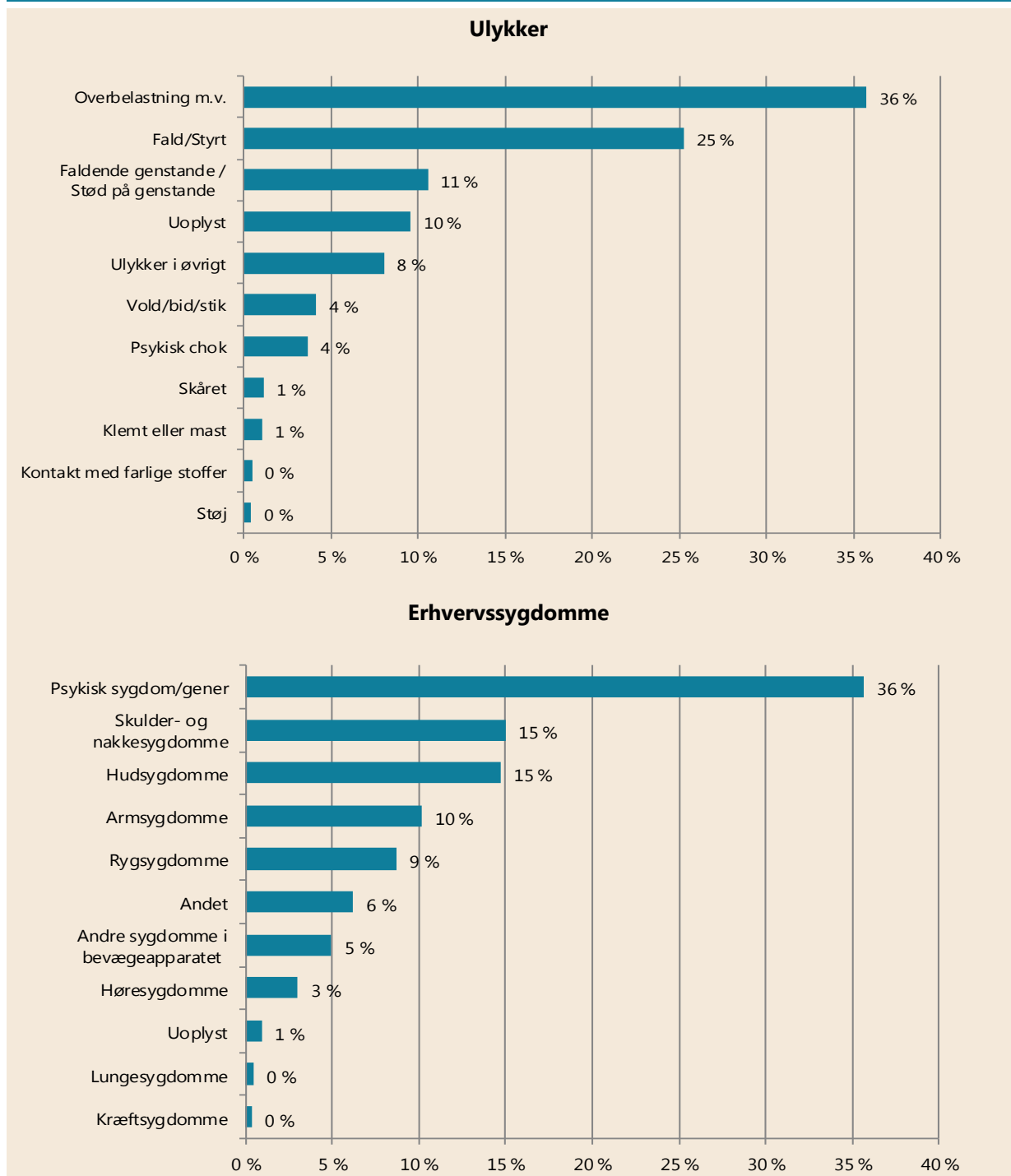
Kilde: Samkøring mellem Arbejdsskadestyrelsen og FOAs medlemsregister

Figur 20. Udviklingen i anerkendelsesprocenten for arbejdsskader i Kost- og Servicesektoren

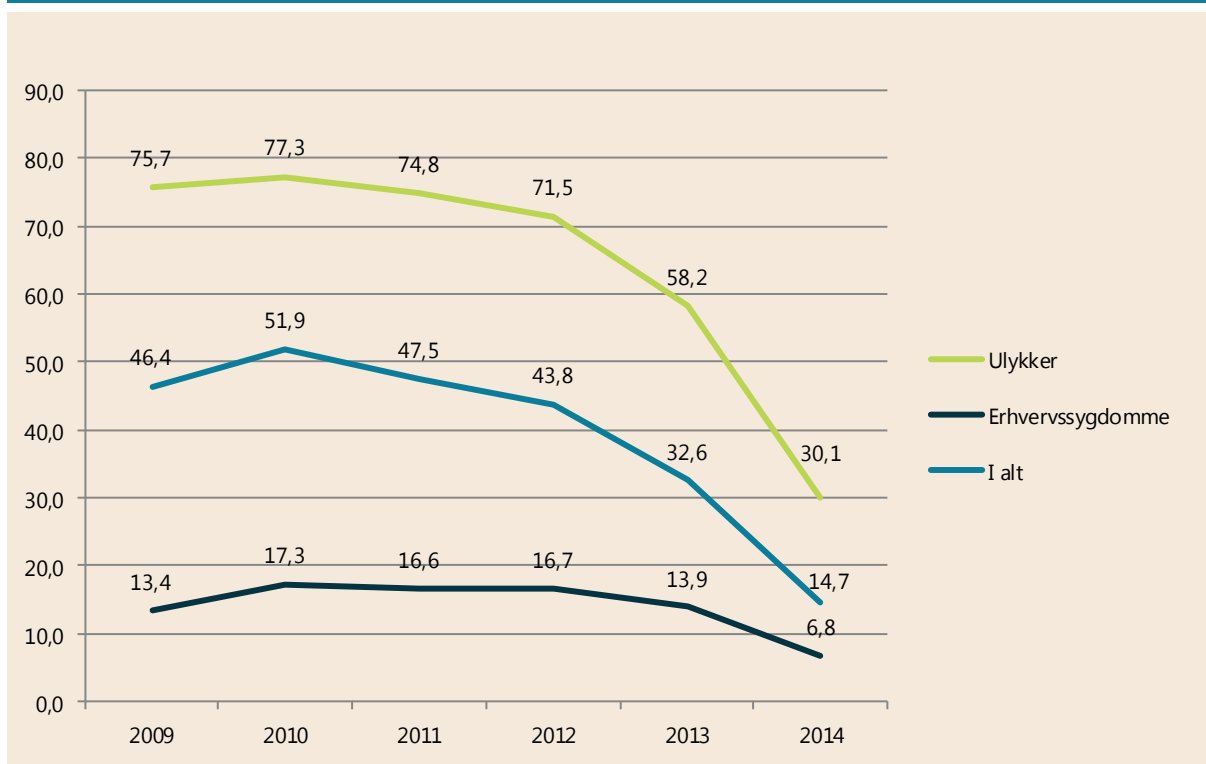
Kilde: Samkøring mellem Arbejdsskadestyrelsen og FOAs medlemsregister

Bilag D. Arbejdsskader i Pædagogisk Sektor

Figur 21. Fordeling af ulykker af erhvervssygdomme i Pædagogisk Sektor, 2009-2014

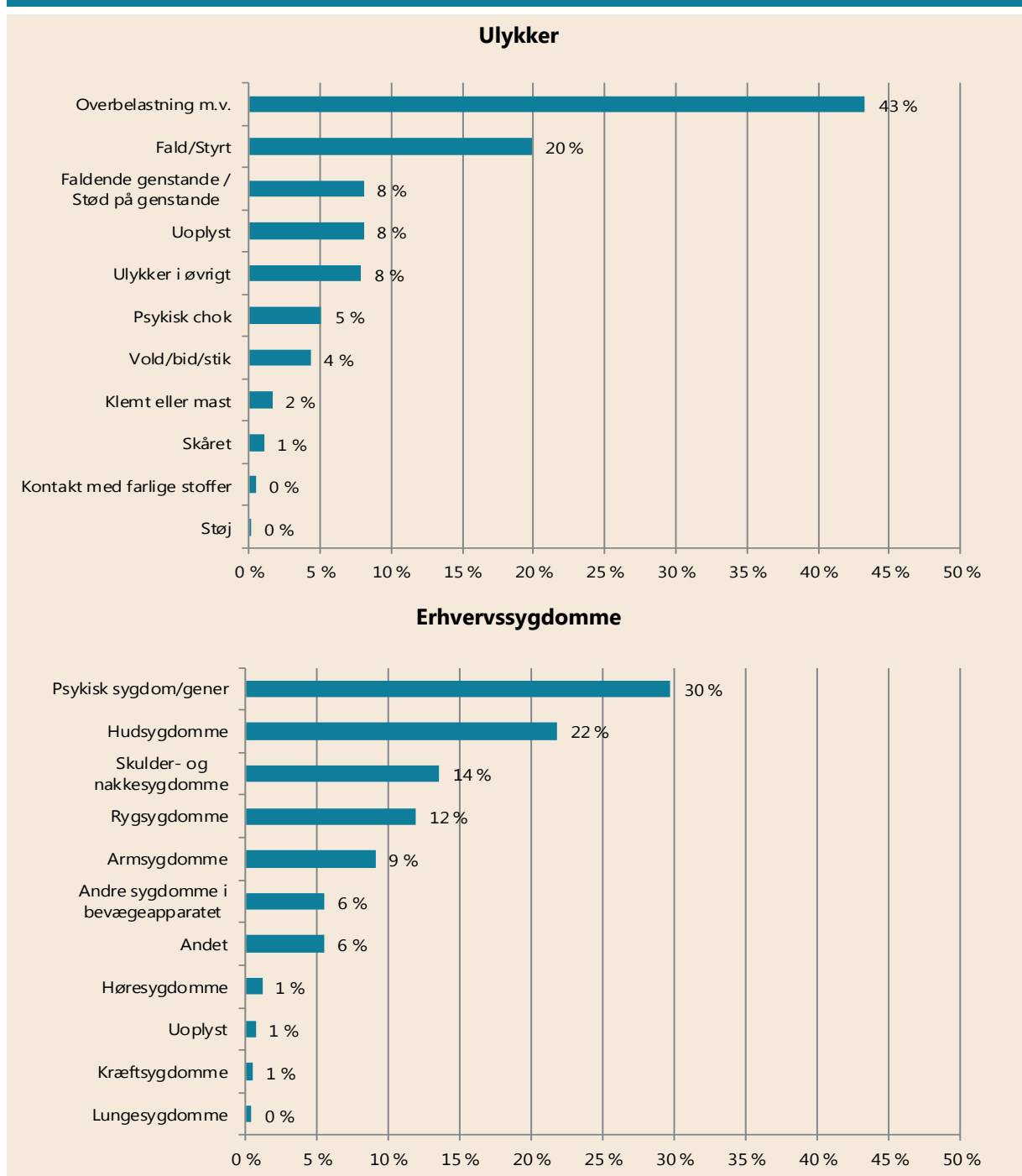

Kilde: Samkøring mellem Arbejdsskadestyrelsen og FOAs medlemsregister

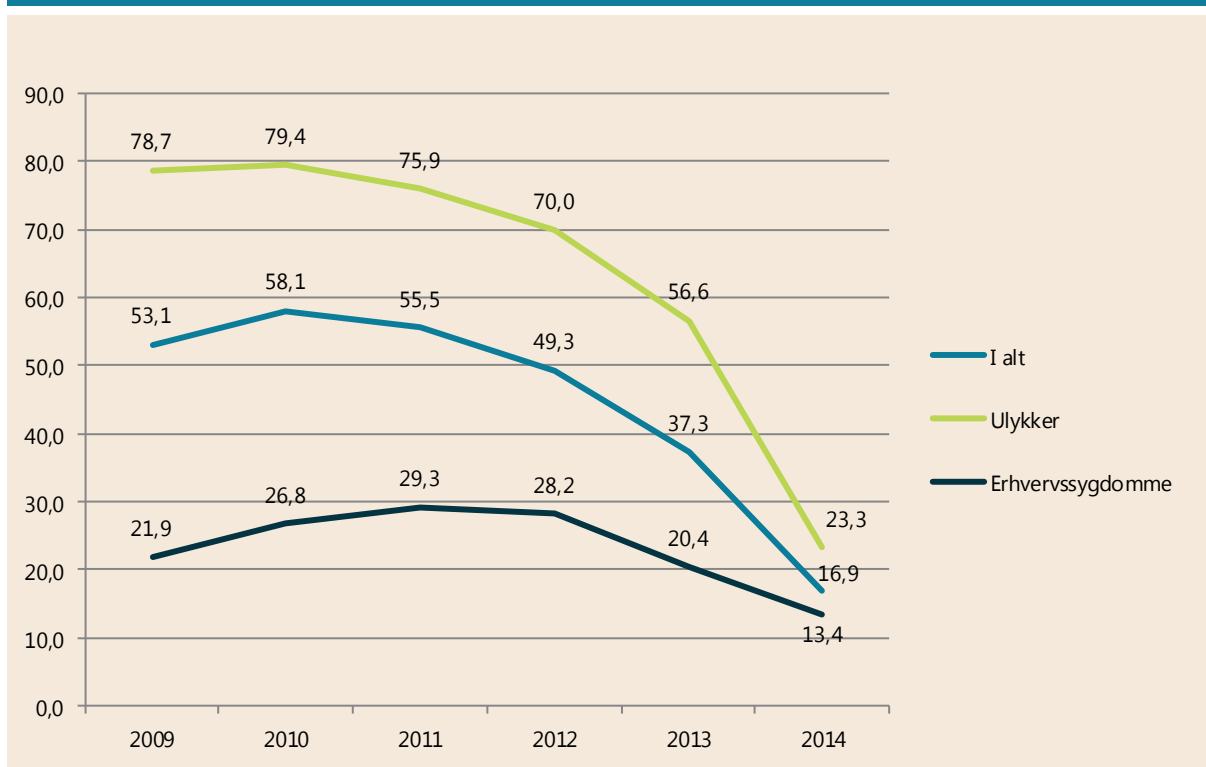
Figur 22. Udviklingen i anerkendelsesprocenten for arbejdsskader i Pædagogisk Sektor, 2009-2014

Bilag E. Arbejdsskader i Social- og Sundhedssektoren

Figur 23. Fordeling af ulykker af erhvervssygdomme i Social- og Sundhedssektoren, 2009-2014

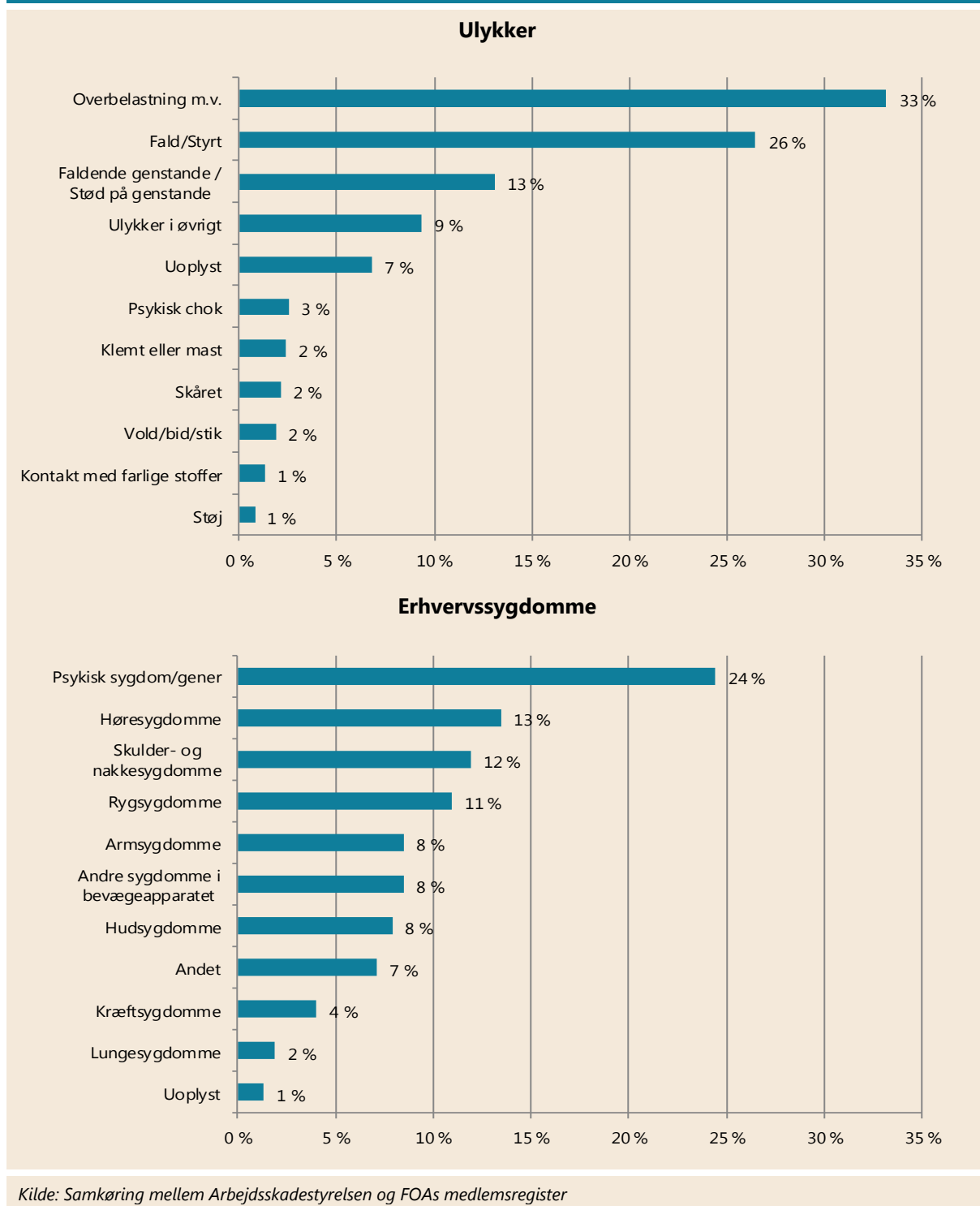
Kilde: Samkøring mellem Arbejdsskadestyrelsen og FOAs medlemsregister

Figur 24. Udviklingen i anerkendelsesprocenter for arbejdsskader i Social- og Sundhedssektoren, 2009-2014

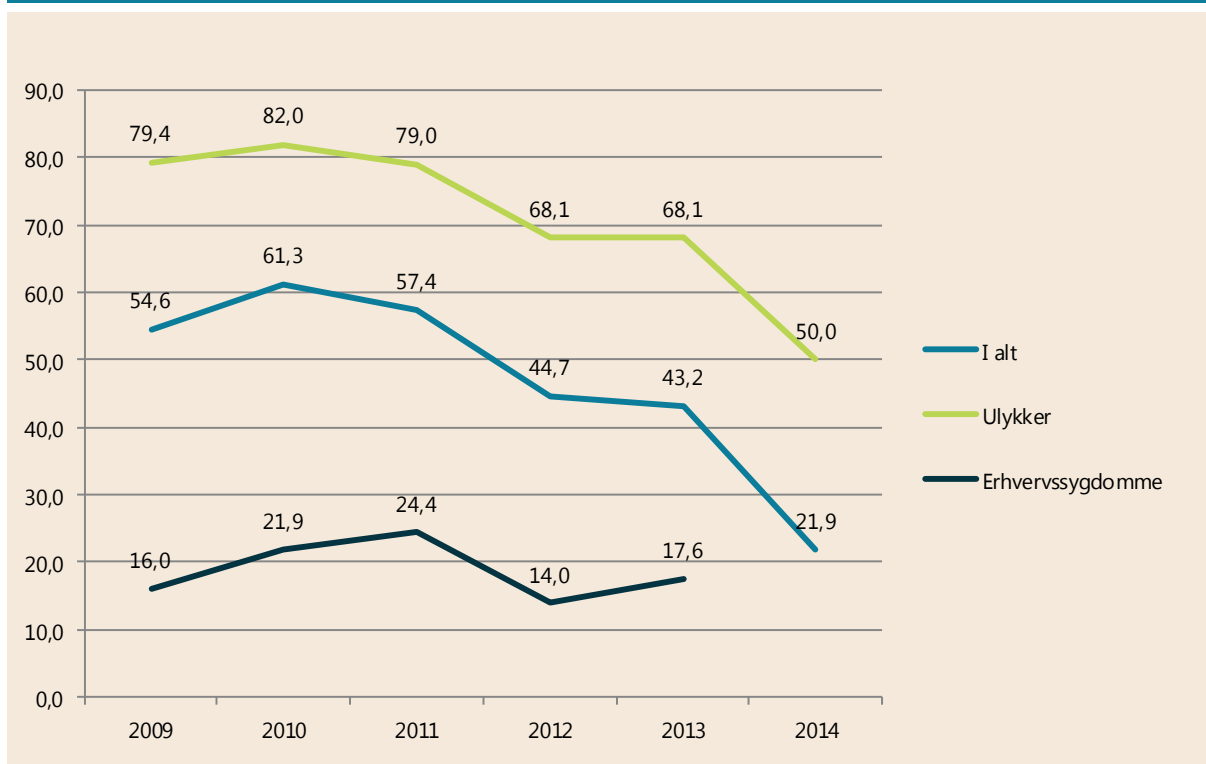
Kilde: Samkøring mellem Arbejdsskadestyrelsen og FOAs medlemsregister

Bilag F. Arbejdsskader i Teknik- og Servicesektoren

Figur 25. Fordeling af ulykker af erhvervssygdomme i Teknik- og Servicesektoren, 2009-2014

Figur 26. Udviklingen i anerkendelsesprocenter for arbejdsskader i Teknik- og Servicesektoren, 2009-2014

Anerkendelsesprocenten for erhvervssygdomme 2014 er ikke medtaget, da der er mindre end 5 anerkendte anmeldelser og derfor ikke kan beregnes.

Kilde: Samkøring mellem Arbejdsskadestyrelsen og FOAs medlemsregister

Arbejdsskader blandt FOAs medlemmer

2009-2014

Antallet af arbejdsskadeanmeldelser for medlemmerne af FOA er konstant og ligger også for denne periode fra 2009-2014 på gennemsnitlig 4.100 arbejdsskader årligt.

Denne undersøgelse, som FOA har foretaget ved at sammenholde FOAs medlemsregister med Arbejdsskadestyrelsens tal over arbejdsskader, viser dog samtidig, at der er sket et markant fald i antallet af ulykker, der anerkendes som omfattet af loven om arbejdsskader.

FOAs medlemmer er særligt ramt af en skærpet tolkning af arbejdsskadebegrebet. Samtidig viser rapporten, at særligt antallet af anmeldte psykiske sygdomme er steget betydeligt i perioden.

Erstatningerne for FOAs medlemmer er fortsat lavere end den gennemsnitlige erstatning i den samlede arbejdsstyrke. De mandlige medlemmer af FOA har fortsat nemmere ved at få anerkendt deres ulykker og erhvervsygdomme, hvilket også gælder for de psykiske sygdomme.

I FOAs sektorer og faggrupper slår denne forskel igennem ved, at flere ulykker anerkendes i Teknik- og Servicesektoren end i fx Social- og Sundhedssektoren.

FOA

SAMMEN
GØR VI FORSKELLEN

Stauings Plads 1-3
1790 København V

Tlf. 46 97 26 26
foa.dk

FOA

FOA er Danmarks tredjestørste fagforening. Siden 1899 har vi kæmpet for bedre løn- og arbejdsforhold til vores medlemmer. Hovedopgaven er at indgå overenskomster, som sikrer en god løn og moderne, ordnede arbejdsvilkår. Det er FOA, der aftaler din løn, dine tillæg, din arbejdstid, din pension, dine barselsregler, dine ferieregler og dine muligheder for uddannelse. Vores opgave i FOA er også at sikre et stærkt fagligt fællesskab. Ved at stå sammen i FOA, står hvert enkelt medlem stærkere. Og med den fælles styrke kan vi optræde handlekraftigt.